ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 60 (13376)
1971 оной мартын 13, суббото

Сэн 2 мүнгэн

ПАРТИИН РАЙКОМУУДАЙ ПЛЕНУМҮҮДҺЭЭ

…МЖЭНЭ, ДУРАДХАНА

…ЛЭНГЭ

…колхоз болон совхо-
…промышленна предприя-
… «1971—1975 онууд-
…эй арадай ажахые хүг-
…жэлэй түсэб тушаа
…XXIV съездын Дирек-
…тухай КПСС-эй ЦК-
… зүбшэн хэлсэгдэжэ,
… һайшаагдаба.
…ект зүбшэн хэлсэлгэдэ
…болон КПСС-эй райко-
…зорюулагдаба. КПСС-
…бюрогой гэшүүн, пар-
…стной комитедэй пар-
…дхэлэй хүдэлмэриин
…гша нүхэр А. Б. Бар-
… асуудалаар элидхэл

… гол һалбари мал
…гэжэ Карл Марксын нэ-
… колхозой түрүүлэгшэ
Галсанов хэлэбэ. Мал
…эдеэлүүлжэ, харууһал-
… ехэ һүн, мяхан, нооһон
…атай. Энээн тушаа ма-
…түшүүлэй — Социалис
Герой П. Жалсанова,
…малшан Д. Цырендор-
…бусад нүхэдэй дүй
…тээр гэршэлнэ. 4—5
… тээ эдэнэр үнеэн бү-
…0—5.000 килограмм
… һэн.

… тус колхоздо иимэ тур-
… 200 эрэ хурьгад
… һайн эдеэлүүлгэ, ха-
… табигдаһан юм. 1,5
… байхадаа, тэдэнэй
… шэгнүүр 50 кило-
…жо, тус тустаа 6 кило-
… үгэһэн байна.

… хамагай эхин тэжээл-
… гээд үгэ хэлэгшэ үр-
… Адуу малаа бардам
… хангаха хэрэг
…хала зорилго болоно
…ективэнүүд соо тон зүб
… Энэ зорилго шиидхэхын
… өөрынгөө хүсөөр
… сабшалан дээрэ куль-
… хүдэлмэри хэхэ,
…та сөөрэм тогтоохо,
… системэнүүдые заһа-

…хозой хүсөөр диилэхын
…дэлмэри бии гээшэ. Хү-
… торхон Химнэ мүрэн-
… юм. Тэрэнэй урас-
…уулжэ Орбонтоор дам-
… руу асараа бол,
… гектар сабшалан, та-
… болохо һэн. Гадна
… уһые Намаг, Бо-
… урадхуулжа болохоор.
… гансахан тус колхоздо
…-гаад гектар тарялан,
… уһалжа болохо. Тэды шэ-
… үшөөшье ехэ талмай
… ажахынуудта уһа-
…

… дээдын зургаанууд
… бодомжолжо, проект-

нэ-бэдэрэлгын хүдэлмэри хэхэ хэмжээнүүдые абабалынь һайн һэн.

Уһалагдадаггүй тарялан, сабшалан үтэгжүүлхын тулада хүсэд хүрэхэ хэмжээтэй минеральна үтэгжүүлгэ шэнэ табан жэлдэ ажахынуудНай үшөөл абахагүй гэжэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй районно отделение эрхилэгшэ **Ц. Л. Балданов** тэмдэглэбэ. Ленинэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай газар дээрэ торфын хэбтэшэ бии юм. Энээниие шэнжэлжэ, малтажа абадаг болобол, минеральна үтэгжүүлгын нөөсэдэ ехэхэн нэмэри болохо байгаа. Энээн тушаа партиин райком, хүдөө ажахын органууд һаналаа табиха ёһотой.

Колхоз, совхозуудта хүдэлмэришэд дуталдана гэжэ хэлсэһээр үнинэйбди гэжэ үгэ хэлэһэн олон нүхэд тэмдэглэбэ. Теэд энэ асуудал хүсэдөөр шиидхэгдэнэгүй, шиидхэхын тулада горитой хэмжээнүүдшье абтанагүй.

Ондоо ямар арга байнаб гэбэл, дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулда хүдөө ажахын мэргэжэл олгожо, нютагтань үлөөхэ. Дунда һургуули дүүргэгшэдтэ үшөө һуража байхадань, механизаторай мэргэжэл олгохо хүсэд арга хаа хаанагүй бии. Ажахынуудай мастерскойнууд, гаражнуудые тэдэнэй үйлэдбэриин бааза болгожо болохо бшуу. Тэрэшэлэн малшадайшье мэргэжэл олгожо болохо — оньһожоруулагдаһан фермэнүүдэй тоо олошорно.

Теэд энээн тушаа бүгэдын анхарал хандуулагданагүй.

Ниитын малай тоо толгой олошоруулха гэбэл, комплексно оньһожоруулга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Теэд энэ хүдэлмэри урагшаа горитойгоор ябанагүй. Шалтагаанийнь юуб гэбэл, мал ажалдахи шэнэ барилга . олон эзэнтэй. Малай байрын торхо «Межколхозстройн» ПМК бодхооно. Доторхи оньһон түхеэрэлгыень «Сельхозтехника» нэгэдэлэй СМУ тодхоно. Бэе бэеэ хүлеэлсэхэ, бүтээһэнээ дахин эбдэжэ, ондоо болгохо гэхэ мэтэ ушарнууд олон.

Энээн дээрэһээ боложо барилга удаарна, сэнгынь ехэ болоно, шанарынь муу байдаг. Тиимэһээ мал ажалай шэнэ комплекс бодхоолгые нэгэ эзэнтэй болгохо саг тулажа ерээ. Промышленна барилга дээрэ нэгэл генподрядчик байна ха юм.

КПСС-эй райкомой пленум дээрэ «Областной партийна XXVII конференциин дүнгүүд ба аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. С. Раднаев** элидхэбэ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа партиин райкомой пленум зохихо тогтоолнуудые баталан абаба.

Г. САБЖАЕВ.

…ТҮНХЭН

… райкомой ээлжээтэ пле-
…, «1971—1975 онуудта
… арадай ажахые хүгжөөхэ
… түсэб тушаа КПСС-эй
… Директивэнүүд» ту-
… ЦК-гай проект зүб-
…

… асуудалаар пленум дээрэ
…КПСС-эй Буряадай обко-
… секретарь нүхэр
… хэбэ. Үнгэрһэн тү-
… дахи табан жэлэй дүн-
…, юһэдэхи табан жэлдэ
… зорилгонууд дээрэ
… дэлгэрэнгыгээр тогтобо.
… А. У. Модогоев һая-
… үнгэрһэн областной
… XXVII конференциин
… тухай, Түнхэнэй аймагай
… организациин үмэнэ бай-
… нууд тухай пленумдэ
… та тодорхойгоор хөө-
…

… зүбшэн хэлсэлгэдэ 10
… лсаа.

… отделенидэ сабшалан,
… газар һайжаруулха,
… алаар тусхай оньһожо-
… отряд бии юм. Энэ от-
… таһаржа, Ахын ай-
… нь ошодог. Машина
… дуталданабди, — гэжэ
… техникэ» нэгэдэлэй отде-
… эрхилэгшэ **И. Г. Конюшкин**
… — Тиимэһээ Ахадашье,
… горитой хүдэлмэри
… гүй тоонойбди. Манай
… ошо байдал (холо орь-
… шёр аймагта хүдэлдэ-
… а абажа, хэрэгтэй тех-
… хангаха тушаа һана-
… ар болоо.

… совхозой Хойто голой
… луговод **Аюша Цырено-**
… Зарбагтаев аймагта адуу
… эбэрилхэ арга боломжо
… тэсолон тэмдэглэбэ.

… манай отделенидэ урдань
… байһан юм. 1000 гаран
… ой байгаа. Мүнөө отде-
… 180 морин бии.
… тоо хорожо, оршон
… бэлшээри хэрэглэг-
… миин лэ шугы
… нида дарагдажа хосор-
… — гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ.
… үрэ олоор үсхэбэрилөөд,
… эй мяха абаха арга хэ-
… гүй

… бэлшээринүүдые зүбөөр,
… ехэтэйгээр ашаглахын ту-
… шэ харгы татаха, тэрэ-
… һабарилжа. харууһалжа
… хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ
… Энэ ажалые ганса ажа-
… дүүргэхэнь бэрхэтэй. Тиимэ-

һээ олоной оролдолго, гүрэн түрэһөө туһаламжа хэрэгтэй болоно.

Хүсэ ехэтэй техникын дутамагһаа боложо манай коллектив имагтал зун, намарай дулаан сагта ажаллаад, үбэлэй хүйтэнэй ерэхэдэ, миин тооной һуужа сагаа гээнэбди гээд «Бурводстрой» трестын ПМК-гай начальник **И. М. Кобелев** шүүмжэлээ. Гадна мелиоративна хүдэлмэри түсэблэлгэдэ олон алдуу гарана — техникэ, мүнгэн зөөри хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

«Аршан» курортдо шэнэ санатори баригдажа эхилэнхэй. Зүгөөр барилгын хүдэлмэри тон удаарна, шанарынь муу гэжэ курортын главна врач **К. С. Батороев** хэлэбэ. Энэ барилга хараалагдаһан болзортонь дүүргэхын тула республикын элүүрые хамгаалгын министерство болон бусадшье хүтэлбэрилхы зургаанууд хойшолуулашагүй хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана гэбэ.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые партиин райкомой пленум нэгэн дуугаар һайшааба.

Г. БУЛГУТОВ.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ ТҮРҮҮЛБЭ

Байгша ондо түл абалгаар хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн Бэшүүрэй совхоздо гаргагдажа, ахалагша хонишон, коммунист Ирина Семеновна Перловскаягай бригада түрүү һуури эзэлбэ.

И. С. Перловская нүхэртэеэ хаража байдаг 523 эхэ хонинһөө 524 хурьга абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна. Абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын тула тэдэнэр оройдоо гурба гурбан хурьга абаха ёһотой. Отарадань түрэхэ хонид үшөө олон.

Ахалагша хонишон И. С. Перловская юһэн жэлэй туршада энэ ажалда ябана, нүхэрынь — табан жэлдэ. Тиигэжэ дүй дүршэлтэй, шадабаритай малшад болонхой.

— Мүнөө жэл түрэл партиингаа XXIV съездэ бэлэг болгон, 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абахабди, — гэжэ Ирина Семеновна, Андрей Сергеевич Перловскитон мэдүүлнэ.

Түрүү малшадай нэгэн, коммунист И. С. Перловская областной партийна XXVII конференциин делегат дэмы болоогүй байха. Ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг, хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэдэг хадань, нютагайнь коммунистнууд тэрээндэ, этигэл, найдабари үзүүлдэг.

В. БОРИСОВ.

АЖАХЫДАА ЭРХИМЛЭНЭ

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Яруунын совхозой ахалагша хонишон Б. Б. Шойжолов . жэлһээ жэлдэ эрхим үрэ дүн туйлана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн табан жэл соо тэрэнэй даадаг отарын хонишод хамта 2700 хурьга абажа түлжүүлээ гэхэ гү, али түсэбөөр хараалһанһаа 300 хурьга олоор абаа.

Нүхэр Шойжоловой харадаг хонидой хурьгадыньшье тобир һайн байдаг гэжэ үнинэй суутай.

Байгша ондо түрүү хонишон зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абанхай. Мүнөө тэрэ хэлэһэндээ амжалтатайгаар хүрэжэ байна. Зуун ехэ хонин бүриһөө 97 хурьгатай болонхой. Һаяар эндэ үшөө 20 гаран хонин түрэхэ юм.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

АРГА БОЛОМЖОЁО ХЭРЭГЛЭН

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд Директивэнүүдэй проекттэй танилсаад, партиин табиһан шэнэ зорилгонуудые халуунаар дэмжэнэ.

Тус отделениин түмэр замшад вагонуудай мини байха сагые бага болгохо, эрьесыень дээшэлүүлхэ, вагон бүридэ хараалагдаһан нормоһоонь 100—200 килограмм ашаа ехээр тээжэ, үдэр бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялга абаһан юм. Эдэнэр абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин шэгнүүршэд Марня Трухина, Анна Талецкая гэгшэд вагон бүхэндэ 4 тонно ашаа нэмэжэ ашаална. Тиигэжэ нэгэ һара соо дунда зэргээр 100 вагон сүлөөлэгдэжэ, ехэ ашаан шэрэгдэнэ. Шэнэ табан жэл соо арадайнгаа ажахыда ашаа ехээр зөөхын тула түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд хамаг арга боломжоёо элсүүлжэ оронхой. Эдэнэр партиин съездын Директивэнүүдэй проектые шудалжа, шэнэ хараа зорилгонуудые урдаа табина.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ҮНДЭГЭ—ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

ХОРИ. Аймагай шубуунай станци бэлэдхэлэй пунктда 160 мянган үндэгэ тушаажа, энэ жэлэй 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэжэ. КПСС-эй XXIV съездын эхилтэр тэдэнэр түсэбһөө гадуур 70 мянган үндэгэ тушааха зорилготой. Эндэ тахяашад С. Гатыпова, Н. Разуваева, Л. Борисова гэгшэд оролдосотой ажалаараа шалгарна.

Д. ДАНЗАНОВ.

ТАРИЛГАДА ШАНАРТАЙ ҮРЭҺЭН

ЗАГАРАЙ. Түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан, ороoһо тарянай баян ургаса ургуулхын тула Эрхирэгэй совхозой механизаторнууд, таряашад эртээнһээ бэлдэжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ тус ажахын бүхы отделенинүүдэй тарянай тоогууд дээрэ шэниисын үрэһэ хүрэнгые томо жэжээрнь илгаха, сэбэрлэхэ ажал түлэг ябуулагдажа захалба. Совхоз соогоо таря таридагаараа онсо шалгардаг Ацагадай отделениин таряашад һүүлэй 2—3 үдэрэй туршада аяар 40 шахуу тонно ороoһо илгажа үрдиһэн байна. Эндэхи тоог дээрэ ажалладаг хүдэлмэришэд М. Зареченко, Ц-Д Цыбенжапова, Ч. Цындыжапова гэгшэд ороoһо томо жэжээрнь илгаха үдэр бүриингөө даабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Совхозой таряашад үрэһэ хүрэнгөө съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр тарилгын шанарта хүргэхөөр хараална.

Манай корр.

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, тэрэниие барюулһан тухай манай газетэ мэдээсээ һэн. Энэ зураг дээрэ КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоевой колхозой Улаан тугта орден хадажа байһан үе харуулагдана. Зэргэлээд колхозой түрүүлэгшэ Л. А. Максимов, парткомой секретарь Л. О. Трофимов гэгшэд байна. Орден барюулгада зорюулагдаһан суглаан баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрөө.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Ниислэлэй коммунистнууд партиин шиидхэбэринүүдые дүүргэнэ

КПСС-эй МОСКОВСКО ГОРОДСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИН XX КОНФЕРЕНЦИ

Ниислэл хотын коммунистнуудай дайшалхы отрядай түлөөлэгшэд КПСС-эй городской организациин XX конференцидэ Союзуудай байшангай Колонно зал соо мартын 11-дэ сугларба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев гэгшэдые делегадууд халуунаар угтаба. Коммунис партиин, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэд конференциин президиумдэ нэгэн һаналаар һунгагдаба.

Партиин Московско горкомой тоосоон, КПСС-эй Московско городской организациин шалгалтын комиссиин тоосоон, СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект тухай, КПСС-эй МГК-гай ба шалгалтын комиссиин һунгалта, партиин XXIV съездын делегадуудые һунгалга — гэһэн хэлсэхэ зүйл баталагдана.

Партиин Московско городской комитедэй тоосоото элидхэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин хэһэн байна.

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнуудые, Москва городой партийна XIX конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тоосоото үе Москва городой партийна организаци тон шангаар тэмсэбэ гээд В. В. Гришин хэлэбэ. Олониитын дундахи эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие һайжаруулһанай ашаар экономикые хүгжөөлгэдэ, ниитын харилсаае улам һайжаруулгада, ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлгэдэ горитой амжалта туйлагдаба.

Элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ В. В. Гришин иигэжэ хэлэбэ: партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй политикые Москвагай коммунистнууд, бүхы ажалшад нэгэн һаналаар һайшаан дэмжэнэ. Промышленность, барилга, городой ажахы, эрдэм, соёл хүгжөөлгэдөө энэ табан жэл соо бүри ехэ амжалта туйлахаар москвагайхид эрид шиидэнги байнад гээд элидхэлшэ хэлэбэ.

Москва городой партийна организаци Центральна Комитедэй үнэн сэхэ түшэг тулгууринь саашадаашье боложо байха гээд КПСС-эй Центральна Комитедые ниислэл хотын бүхы коммунистнуудай, делегадуудай нэрэһээ элидхэлшэ найдуулба. Орон соогоо коммунис общество байгуулгада зорюулагдаһан партиингаа түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа ниислэл хотын коммунистнууд зорюулха гээд элидхэлшэ хэлэбэ.

(ТАСС).

КОЛХОЗУУДАЙ СОЮЗНА СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

Колхозуудай союзна соведэй заседани Москвада мартын 11-дэ нээгдэбэ. СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ, табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектээр колхозуудай урда табигдаһан зорилгонуудые соведэй гэшүүд зүбшэн хэлсэбэ.

Шэнэ табан жэл тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые Колхозуудай союзна совет нэгэн һаналаар һайшаагаад, түсэбүүдээ, уялгануудаа дүүргэхэдэнь шухала туһаламжа колхозуудта үзүүлхыень союзна ба автономито республикануудай, хазаарнуудай, область ба районуудай колхозуудай соведүүдтэ һанамжалан дурадхаба.

Колхозуудай союзна совет тухай, мүн районой, областиин хизаарай, автономито ба союзна республикын колхозуудай соведүүд тухай дүримэй проект, колхозууд хоорондын предприятинууд тухай дүрим колхозуудай совет хаража үзөө.

Колхозуудай союзна соведэй заседани үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй комиссинуудта

«Ниитын эдеэ хоолой хэрэгые дам саашадань хүгжөөхэ, һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1967 оной мартын 7-ной тогтоолые дүүргэхэ талаар Волгоградска областиин ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд юу хэжэ байнаб гэһэн асуудал РСФСР-эй Верховно Соведэй худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба улад зониие ажаһуудалай талаар хангалгын комисси өөрынгөө заседани дээрэ мартын 10-да зүбшэн хэлсэбэ.

Волгоградска областьдо ниитын эдеэ хоолой хэрэг дам саашадань һайжаруулха гэһэн тогтоол тэрэ комисси гаргаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй хүдөө ажахын комисси Ленинградска ба Костромской областьнуудай колхоз ба совхозуудта хатаагдамал намаг газар ямараар ашаглагданаб гэһэн асуудал тэрэл үдэр хаража үзэбэ.

Хатаагдамал намаг газар ашаглалгые һайжаруулха гэһэн тогтоол тэрэ комисси гаргаба.

(ТАСС).

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ

Атлантиин океанай баруун хубида, далайн гол замуудай гарадаг үргэн ехэ районд уһан дорохи зэбсэг энэ һара соо тэһэлхэ гэжэ США-гай түсэблэжэ байһантай дашарамдуулан, Москвада байдаг США-гай посольстводо СССР-эй МИД-эй ното мартын 10-да барюулагдаба. США-гай тэрэ буруу ябуулганууд тушаань буруушаалга министерствын ното соо мэдүүлэгдээд, тэдэ ябуулганудынь уласхоорондын хуули ёһоной бүгэдэдэ мэдэрэгдэһэн заншалнуудта зүришэнэ. хэндэшье хабаагүй, эзэгүй далайдахи эрхэ сүлөө тушаа ёһо гуримые бүдүүлигээр эбдэнэ гээд тэмдэглэгдэбэ.

ШИИДХЭХЫ ҮЕДӨӨ ОРОО

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ц-Д. Ц. ГАЛСАНОВ хөөрэнэ:

— Хонин һүрэг түргэн олошоруулжа, тарган мяха, торголиг нооһо ехээр абахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэел гэжэ Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой хонишод республика соогоо үүсхэл гаргааһааб даа. Энээниинь манайшье колхозой бүхы хонишод һайшаан дэмжэһэн, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна.

Ажахымнай урдаа хараха гол һалбари хонин һүрэг болоно. Жэшээлхэдэ, нёдондо колхоздо бүхыдөө абтаһан 1,7 миллион шахуунь хонин ажалһаа оруулагдаа.

Тиимэһээ хонидой түл гарза хоролтогүйгөөр абаха гээшэ манай ажахыда айхабтар шухала, тон харюусалгатай хүдэлмэриин нэгэн гэжэ тоологдодог. Юуб гэхэдэ, хурьгад олоор абтажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдээл һаа, хонидНай түргэн олошорхо, нооһо, мяхан ехээр абтаха, олзо доход элбэгээр оруулагдаха бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр үбэлэй сагта хонидой түл һайнаар абахын тула нэн түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, тэдэнэй байра байдалые һайнаар түхеэрхэ, дулаалха, дүршэлтэй бэрхэ, үнэн шударгы, ёһотойл найдамтай хүнүүдые тэндэ табиха хэрэгтэй ааб даа. Хонидой түрэжэ эхилхэһээ урда эдэ асуудалнуудтал гол анхаралаа хандуулһан байнабди. Үбэлжэлгын эхилээд байхада мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комисси эмхидхээд, эхэ хонидой бүхы һүрэгүүдтэ ябажа, наринаар шалгаһан, хаана ямар дутуу дунданууда бии байһаниие элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха хэмжээ дары абаа һэмди. Илангаяа отара бүхэндэ дүршэлтэй бэрхэ хонишод, хурьгашадые табяабди. Зарим газарта хонидой хүсэ шадалаар муушаг байгаа һаань, үбһэ тэжээл нэмээбди.

Тиигэжэ олонхи отаранууднай түл абалгые яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа һэн.

Мүнөө колхоздо хурьгад абтажа эхилһээр гол түлэб хоёр һара болобо. Бүхыдөө искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн 13,7 мянга гаран эхэ хонид, шэнэ түрэхэ зуһагуудһаа даб дээрэ 12.925 хурьган абтаад, ехэ гарза хоролтогүйгөөр томо болгогдожо байна. Тэдээн сооһоо дутуу гараһан, мүн үбшэлһэн оройдоол 120 хурьган гарзалаа. Ондоогоор хэлэбэл, колхоз дотор зуун эхэ хонин бүриһөө 80 гаран хурьган абтанхай. Үшөө 800 гаран хонин хурьгалхаар хүлеэгдэнэ. Энэмнай үбһэ тэжээлэй, илангаяа талха тарянай хомор үедэ нилээд һайн үрэ дүн гэжэ тоолонобди.

Абаһан уялгаяа дүүргэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэ!

Мүнөө үбэлдөө эхэ хонидтоо бага зэргэ үбһэ, зелёнко, һоломо, мүн тус бүридэнь үдэрэй 200 грамм ороoһо таряа эдюулээд лэ тэдэнээ ехэнхидээ адуулжал ондо орожо байнабди.

Зарим түрүү хонишоднай бүришье эрхим һайн үрэ дүн туйлана. Областной партийна конференциин делегат, манай эрхим хонишон Бутыд Банзаракцаева ороондо оруулһан **620 эхэ хониннһоо мүнөө 658 хурьга абаад, нэгэшье түл хороогоогүй. Дүшөөд хонин эхирлээ.** Энэ отарада хурьгалха хонид үшөө бии. Тиигэжэ Бутыд Гармажаповна КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхэ үдэр болотор зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаад байха гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэнь.

Баһал бэрхэ хонишон Буда-Цырен Булгатов хаража байһан 640 эхэ хонидһоо даб дээрэ 666 хурьга абаад томо болгожо байна.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, колхозоймнай хонишод түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гүйсэд аргатай.

Хабар тээшэ үбһэ тэжээл бага болоҗо, хажуугаарнь хагсуу хүйтэн тохёолдоод, эгээл мүнөө абтаһан хурьгадые нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, эхэ хонидые тураахагүйн тулада бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа зангидан хүдэлхэ сагнай ерээд байна. Тиимэһээ колхозой правлени, партком, мэргэжэлтэд отара, бригада бүхэниие нарин хиналтада абаад, али болохо туһаламжа хүргэнэ, хэрэгтэй болоһон газарта үбһэ тэжээл үшөө нэмэжэ үгэнэ, хүнүүдые эльгээнэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Д. М. МУНКОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сүүдэй зургаануудта олон жэл соо хүдэлмэрилһэнэйнь, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, мүн түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, союзна удха шанартай тусхайта пенсионер нүхэр **Мункоев** Даши Мункоевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной мартын 10.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект зүбшэнэбди

ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ХОДО ХИНАДАГ БАЙХА

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

А. ТАХАНОВ, партиин Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь, КПСС-эй XXIV съездын делегат:

Парти болон правительствын Директивэнүүдэй дүүргэлтые шалгаха хэрэгтэ партийна болон совет органуудай, арадай хиналтын зургаануудай гол анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соо тон зүб заагдана. Энэ хадаа нютагай партийна, совет органуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэшье хабаатай бшуу.

Теэд бодото дээрээ юун болоноб? Нэгэ жэшээ дурдая. Партиин обкомой бюрогой шиидхэбэриин ёһоор, манай аймагта тариалан хамгаалха зорилготойгоор 250 гектарта модон таригдаха, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделениин автоколонно до 100-гаад автомашина үгтэхэ зэргэтэй байгаа. Гэбэшье энэ тогтоолые бэелүүлхэ талаар республикын Ой модоной ажахын министерствын, республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд юушье хээгүй. хэхэеэшье һананагүй хэбэртэй.

Саашадаа партийна шиидхэбэридэ нигэжэ хандажа байбал, ажалнай урагшаа ябахагүй. Энээн тушаа КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагай, республикын арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэрилэгшэд мэдэнэ ёһотой. Тиимэһээ зохихо тобшолод хэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Колхоз, совхозуудта комбикорм ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэг эрхилхэ. Тиихэдээ тэдэ ажахынуудай орооһые, мүн гүрэнэй предприятинуудай гаргадаг белково-витаминна нэмэлтэ тэжээлнүүдые хэрэглэдэг байха гээд Директивэнүүдэй проект соо хэлэгдэнэ.

Иимэ арга боломжо манай аймагта бии. КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ комбикорм үйлэдбэрилхэ цех бариха гэжэ шиидхэгдэһэн байгаа. Теэд мүн лэ юуншье хэгдэнэгүй.

Энэ цехые ойрын сагта барижа дүүргэбэл, манай Түнхэнэй, мүн хүршэ Ахын аймагуудта ехэ аша туһатай байха һэн. Мүнөө Ахын аймагай ажахынууд холимол тэжээл Улаан-Үдэһөө 600—700 километрэй зайда, олон ушарта агаараар зөөжэ, хэды ехэ гаргаша хэнэ гээшэб. Манайшье аймагай ажахынууд иимэрхүү ушар байдалда ороно.

Цехэй баригдабал, ахынхидай зөөбэринь 300—400 километрээр богони боложо үгэхэ. Тиихэдэ Түнхэнэй колхоз, совхозууд өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн тэжээлдэ таһалагдаһан ороохо нютаг дээрээ болбосоруулха аргатай болохо бшуу.

Хүдөө ажахыда научна шэнжэлэлгын аша үрэ ехэ болгохо гэжэ Директивэнүүд соо хараалагданхай.

Энэ талаар манай аймагай ажахынууд үшөө ойроо хүртөөгүй байһаар. Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд аймагыемнай шефтээ абажа, ажахынуудтай хэлсээ баталжа, тариан ажал болон мал ажал саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ шиидхэхэ хэрэгтэнь туһалха бол, тон һайн байгаа.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һууриин байгуулагдажа байһан мүнөөнэй үе сагта Коммунис партиин, тэрэнэй нютагуудтахи органуудай, нэн түрүүндэ КПСС-эй райкомуудай хүтэлбэрилхы үүргэнь бури дээшэлнэ. КПСС-эй ЦК партиин райкомуудые, партийна организацинуудые хүтэлбэрилхы бэрхэ кадрнуудаар хангаха, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ шухала хэмжээнүүдые бэелүүлээ, бэелүүлжэшье байна.

Зүгөөр партиин райкомуудай эмхидхэлэй бүридэл гэхэ гү, али байгуулалтын асуудалнууд үшөөл хүсэд шиидхэгдээгүй гэжэ һанагдана. Хүгжэнги промышленностьтай районуудай КПСС-эй райкомуудта промышленностиин таһаг бии. Харин гол түлэб хүдөө ажахытай аймагуудай партиин райкомуудта хүдөө ажахын таһагууд байхагүй.

Энэ буруу гэжэ һанагдана. Мүнөөнэймнай хүдөө ажахы урдынхидал адли бэшэ ха юм. Хүдөө ажахын үйлэдбэри индустриальна түхэлтэй болоожо байна. Тэрээндэ хими, мелиораци. научно-техническэ дэбжэлтэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, эрдэм болон техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ шухала болонхой.

Иимэ эрхэ байдалда КПСС-эй хүдөөгэй райкомуудта хүдөө ажахын таһагуудые байгуулбал, һайн байгаа. Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ холын хараата асуудалнууд, түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлхэ, эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтээр тэрэнэй шиидхэхэ асуудалнуудынь олон ха юм.

Коммунис байгуулалтын үргэн ехэ, орёо нарин зорилгонууд хадаа ажахын алишье һалбариие политическэ ба эмхидхэлэй талаар хүтэлбэрилхэ хэрэг бури һайжаруулха эрилтэ табина бшуу. Энээн тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект соошье хэлэгдэнэ.

Хориин аймагай Үдын совхозой механизаторнууд ажахын машина зэмсэгүүдые һайн шанартайгаар засахын түлөө тэмсэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой механи[заторнууд] Сандан Жигжитов, Алексей Машанов гэгшэд норм[аяа] лэн дүүргэнэ.

Е. ЗАХАРОВ

АЖАЛААРАА ХАРЮУСАНА

Онохойн модоной комбинадай коллективэй ажалшад КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй үргэн ниитээрээ танилсажа байна. Цехүүдэй болон участогуудай 11 эхин партийна организацинуудта партийна бэшэдэбхитэдэй хабаадалгатай хамтын суглаанууд болоожо үнгэрөө. Суглаануудта хабаадагшад съездын Директивэнүүдэй проект һайшаажа байһанаа мэдүүлбэ. Мүнөө 80 гаран агитатор болон политинформаторнууд комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Партиин XXIV съездын Директивэнүүдэй проект зүбшэн хэлсэхэ зуураа, үйлэдбэриин участок бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэд урдаа абаһан социалис уялгануудаа шанэлхэ гэжэ шиидэбэ. Жэшээнь, коммунист Н. П. Корольков начальнигтай 1-дэхи участок гурба һарын түсэб мартын 28-да бэшэ, харин 25-да дүүргэжэ. түсэбһөө үлүүлэн 2500 кубометр модо хюрөөдэхэ гэлсэбэ. Тиигээд КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхэ үдэр арьбалһан материалаараа продукци гаргаха юм. Энэ коллектив хэлэһэндээ хүрэхэнь лабтай. Юуб гэхэдэ, тус участок модо хюрөөдэхэ хоёр һарынгаа уялга 110 процент дүүргээд байна бшуу. Эндэ В. Е. Гарбузовай бригада хамагһаа түрүүлнэ.

Модо сортолон, хэмжүүр хэмжүүрээр тайража ябталдаг Н. И. Баянкинай, Г. И. Балаканскиин бригаданууд гурбадахи участок сооһоо шалгарна. Иимэ габшагайгаар ажалладаг бригаданууд бусад цех болон участок бүхэндэ олон.

Ц. ЦЫБАНОВ.

Загарайн аймаг.

ОЙ МОДОНОЙ ИНДУСТРИ

Арадай ажахын бусад һалбаринуудтай хамта ой модоной, модо болбосоруулгын, целлюлозно-саарһанай промышленностьнууд хүгжэхэ байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ байдаг модоной баялигай гурбан хубинь манай орондо оршодог юм. Юһэдэхи табан жэлдэ тэрэниие һайнаар ашаглаха зорилго табигдана. Тиин леспромхозууд болон ой модоной ажахынууд модо бэлэдхэлгые промышленна аргаар эрхилжэ, үйлэдбэридөө түрүү дүй дүршэл, наукын заабари үргэнөөр хэрэглэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо шэнэ табан жэлдэ барилгын модо абалгые бүхы бэлэдхэлгынь 87 процентдэ хүргэхэ гэжэ хараалагданхай. Модо хэрэглэлгэдэ иимэ амжалта урдань хаанашье үзэгдөөгүй юм. Энэ хадаа һүүлэй хоёр жэлэй туршада үйлэдбэриие һайжаруулһанай, технологическа аргануудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар туйлагдаха байна.

Шэнэ табан жэлдэ саарһа гаргалга 1,3 дахинһаа доошо бэшээр ехэдхэгдэхэ. Зүгөөр тэрэниие культурна эд хэрэгсэлэй гол хуби гэжэ хэлсэдэг. Юуб гэхэдэ, гансахан һургуулинуудта үзэхэ номууд жэлдээ 250 мянган хэһэгээр хэблэгдэнэ. Саарһагүйгөөр электронико болон электронно техникэ ашаглагдахагүй юм. Саарһан худалдаа наймаанай болон бусад предприятинуудташье хэрэглэгдэдэг шуу.

Саарһанай бүхы продукциин гол хубида целлюлозо ородог. Табан жэл соо тэрэниие үйлэдбэрилгэ 1.7 дахин дээшэлхэ. Тэрээгээр искусственна торгон, нооһон, бусад үнэтэ зүйлнүүд хэгдэнэ. Энэ үедэ картон гаргалга 1,8 дахин ехэдхэгдэхэ. Гэхэтэй хамта арад зоной үргэн хэрэглэмжэдэ эрхим һайн мебель хэгдэдэг болохоор хараалагдана. Энэ зорилгоор промышленностьда шэнэ түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсэ горитой дээшэлхэ байна.

Ой модоной болон модо болбосоруулгын промышленностьнуудта бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ 35 процентээр. целлюлозно-саарһанай предприятинуудта 45 процентээр дээшэлхэ.

БАЙГААЛИИН БАЯЛИГЫ Е— АРАДАЙ АЖАХЫДА

һая үнгэрһэн 8-дахи түсэбтэ табан жэл республикымнай геологуудта онсо өөрсэ байба. Манай гол даабари — ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо, шэнжэлхэ табан жэлэй түсэб 1970 оной ноябриин 7 болотор, зарим баялигуудаар болзорһоонь холо урид дүүргэгдэһэн юм.

Буряадай геологическа управлениин эмхидхэгдэн байгуулагдаһанһаа хойшо энэ түсэбтэ табан жэл эгээл ехэ ашаг үрэтэй байба. **Арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай, мүн нөөсынгөө талаар шухагшье, баяншье ашагта малтамалнууд олдожо, шэнжэлэгдэн тодорхойлогдоо.**

Мүнөө мэдээжэ болоһон Молодежнын хризотил-асбестын, үнгэтэ металлурги болон химическэ промышленность хүгжөөлгэдэ хэрэгтэй Яруунадахи полиметаллнуудай, Зэдын комбинадай продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэрэгтэ шухала вольфрамай рудагай, барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, минеральна хубэн болон дулаа бариха ондоо зүйл үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй Мухар-Талын перлидэй, мүн бусад ондоошье хэбтээшэ үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада олдоо. Ошурковай апатидай хэбтээшэ түргэн болзор соо шэнжэлэгдээ. Энэ малтамал Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудай хэрэглэмжые фосфатна үтэгжүүлгээр хангаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай юм. Тиимэһээ оронойнмнай правительство эндэ Забайкальска апатитова комбинат бариха шиидхэбэри абаһан байна.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада олдоһон эдэ баялигууд 18,4 миллиард түхэригэй гэжэ тодорхойлогдобо. Харин бэдэрэлгэ, шэнжэлгэ хэхэдэ, гэр байра, харгы барилгада 81 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Тайлбарилан хэлэхэдэ, гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг бүхэн 223 түхэригэй сэбэр олзо доход гүрэндэ үгэхэ юм.

Гадна геологууд арадай ажахын ондоо һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ шухала хэрэгтэй ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олоо.

Табан жэлэй үедэ геологоуправлениин материально-техническэ хангагдаса һайжараа, геологуудай мэргэжэл, тусхай бэлэдхэл дээшэлээ. Управлениин гол мэргэжэлтэд республикынгаа металлогеническэ карта, мүн рудна районуудай карта зохёожо дүүргээ. Энэ картын ёһоор бэдэрэлгэ, шэнжэлгын саашанхи хүдэлмэри ябуулагдаха юм. Геологуудай хүдэлмэридэ шэнэ онол арга, жэшээлхэдэ, геологическа, геофизическэ, геохимическэ арга хэрэглэгдэнэ. Ямар нэгэ бэдэрэлгэ, мүн олдоһон малтамалнуудай нөөсэ элирүүлэн тодорхойлходоо, научна талаараа үндэһэлэгдэһэн баримтануудта түшэглэн, бүхы хүдэлмэрээ эмхидхэдэг болообди.

Управлениин технико-экономическа үрэ дүнгүүд мүн лэ һайн. Газар малталгын бүтээсэ табан жэлэй туршада 20 процентээр, горно хүдэлмэриин бүтээсэ 7,6 процентээр дээшэлээ. 1515,8 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэһэн, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Урдын табан жэлэйхитэй сасуулхада хоёр дахинһаа үлүү олзо доход гүрэндэ үгтэдэг болоо.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ ашаг ехэтэйгээр ажаллаһанай, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олоһоной, шэнжэлһэнэй түлөө манай геологоуправлени Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. Коммунис парти, Совет правительство геологуудаймнай ажалые үндэрөөр сэгнээ. Энэ үндэр шагналдаа хүрэмөөр саашадаашье ажаллаха, промышленностиие хэрэгтэй ашагта малтамалнуудаар хангаха, байгаалиин баялигуудые арад зоной аша туһада зорюулха гээшэ манай коллективэй хүндэтэ уялга болоно.

Республикымнай геологууд бүхы совет арадтаа хамта партиин ЦК-гай Директивэнүүдэй проектые дэмжэн һайшаажа, урдахи зорилгоёо тодорхойлжо байна. Саашадаашье хурдан түргэнөөр хүгжэхэ промышленностиие хэрэгтэй зүйлөөр хангаха, бэдэрэлгэ, шэнжэлгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха эрилтэ геологуудай урда табигдаа. Республикымнай геологическа, экономическа эрхэ байдалда эгээл ехэ ашаг үрэ үгэхэ малтамалнуудые бэдэрэн олохонь шухала. Республикымнай газар дайда ашагта малтамалнуудаар элбэг, баян. Жэшээлхэдэ, Хойто зүгэй районуудта шухаг, хаа-яа дайралдадаг малтамалнууд бии гэжэ тухайлагдадаг. Эдэ малтамалнуудые бэдэрэн олохо тухай Директивэнүүдэй проект дотор хэлэгдэнэ. Манай геологуудай зорилго юуб гэхэдэ. тэдэниие бэдэрэн олохо, арад зоной аша туһада зорюулха хэрэг болоно.

Мүн Зүүн Саянай шухаг металлнуудай, фосфорно зүйлнүүдэй хэбтээшэ тодорхойлхо ехэ удха шанартай юм. Хяагтын шанаржуулгын фабрика үйлэдбэриин түүхэй эдээр дуталдажа, бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. Фабрикые флюоридаар хангахын түлэ Сэлэнгын аймагай Паранай хэбтээшэ тодорхойлхо хэрэгтэй юм. Мүн Улаан-Үдын шэлэй заводой үйлэдбэриие хангаха кварцит тодорхойлхо мүн лэ шухала болонхой. Тиимэһээ нимэ кварцидтай Черемшанска хэбтээшэ ойрын жэлнүүдтэ хүсэд һайнаар шэнжэлэгдэхэ болоно. Гадна энэ зүйл шудхалгын үйлэдбэридэ, алюминиин промышленностьда хэрэгтэй.

Алта малтадаг предприятинууд жэгдэ һайнаар хүдэлнэгүй. Тиимэһээ алтанай һалбариие тогтууритай һайн болгохын тула энэ баялигай хэбтээшэ тодорхойлго шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Республикымнай газар дайда минеральна зүйлнүүдээр баян байха ёһотой гэһэн тобшолол геофизическэ, геохимическэ, металлогеническэ шэнжэлгээр хэгдээ. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Хүдэлжэ байгаа предприятинуудые нэрлэбэл, Зэдын вольфрам-молибденэй, Улаан-Үдын шэлэй заводой, Ципиканай приискын управлениин, Харанхойн шанаржуулгын фабрикын хэрэглэмжэ [...]ла 1971-7[5] туршада [...] Инкурска, [...]най. Ирокин[...] тэшэ тодор[...]гэгдэхэ [...] Яруунын, [...] магуудта [...]ность [...]дэ бариг[...]ятинуудые хэрэгтэй [...] малнуудаар хангаха [...]дай шухала зорилго мү[н] [...]

Республикын холын [...] хүгжөөгдэхэ нютагуудые [...] хүдэлмэри 1971-75 он[...]да дүүргэгдэхэ ёһотой [...] бэдэрэлгын, газар мал[...] хүдэлмэридэ шэнэ онол ар[га] [...]но аргаар тоо бодохо [...] хэрэглэгдэхэ. Геологичес[...] дэлмэриин ашаг үрэ [...] асуудалда ехэ анхарал [...]дана.

Хүдөө ажахые уһаар [...] бэлшээри, сабшалан, [...] асуудал шиидхэхын туһ[а] [...]кын урда зүгэй нютагуу[...]ческа буулгабари хэжэ [...] хараалагдаа. Мүн Камен[...] болон хүдэлмэришэнэй [...]рин, хүдөө тосхонуудые [...]гахын тула газар доро[...] жэлхэ хэрэгтэй болоо.

Байгаалиин баялигуу[...] олохо, шэнжэлэн тодорх[ойлхо] [...]гоёо амжалтатайгаар дүү[ргэхэ] [...] шэнэ түхеэрэлгэ, техноло[...] хэрэглэхэ, үйлэдбэриие [...]ха, автомат аргаар зэбс[...]рэгтэй. Мүн бүхы хүдэл[...]на ёһоор эмхидхэн ябу[...] табигдаа. Тиихэтэй хамт[а] бэдэрэлгын, шэнжэлгын [...]мэриин эмхидхэл һайжар[уулха] [...]үрыень дээшэлүүлхэ, [...] культура дээшэлүүлхэ [...]

Геологууд арадай ажах[...]ла хэрэгтэй ехэ хүдэлмэ[ри] [...] Тэдэнэй зорилго, уялга[...] Ажалай Улаан Тугай орд[...]һэн Буряадай геологоу[...] коллектив эдэбхи үүсхэ[л] [...] дээшэлүүлэн ажаллажа, [...]рилгоёо дүүргэхэ байна.

П. ШОБО[...]
Буряадай гео[...] управлениин глав[...]

Алмаха арьбалха хинаха

ХҮН БҮХЭНДЭ ҺЭШХЭЛ ХЭРЭГТЭ[Й]

Манай совет арад гэгээн гэрэлтэ, мүнөөхиһөө бүри жаргалтай һайхан байдал—коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар дабшажа ябана. Теэд хэнэйшье мэдэһээр энэмнай үльгэр, онтохонойхидол нэгэ үглөөгүүр бодоходомнай, тэнгэриһээ гэнтэ өөрөө тэб гэжэ буушоод байхагүй байһаниинь мэдээжэ.

Коммунизм гээшэ хүн бүхэнэй эсэшэ сусашагүй ажалай ашаар, тэдэнэй ухаан бодол, бэлиг шадабаряар байгуулагдаха юм гэжэ КПСС-эй Программа соо тодо һонороор заагданхай бшуу.

Эгээл тиимэһээ хаанашье хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй даалһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо, үндэр бүтээсэ туйлаха, хамтын зөөридэ гамтай наринаар хандадаг, бага, ехэшье юумые алмаха, арьбалхын түлөө тэмсэдэг байгаал һаань, Эхэ оромнай улам баяжаха, хүсэ ехэтэй болохо, коммунизм түргэн байгуулагдаха ха юм.

Теэд хүн бүхэн даажа байһан ажалдаа ёһотой харюусалга ехэтэйгээр хандана гээшэ гү? Ниитын зөөриие үрилтэ хоролтодо оруулха, үйлэдбэридэ хабаагүй үлүү булуу гаргаша хэхэ ябадалтай хэр шангаар тэмсэгдэнэ гээшэб? Бүхы юумые арьбалха. нарилан хямгадахын хойноһоо хэр зэргэ оролдоно гээшэбибди?

Үшөөл бирагданагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хамтын зөөри, баялигые арьбалха, алмаха, хамгаалха тухай асуудал «Буряад үнэн» газетэдэ тон зүб табигдаа гэжэ һананаб. Энэмнай уншэйл сэхэ руунь, нюур харангүй шангахаар хөөрэлдэхэ, зохихо хэмжээ абахаар болоһон асуудал.

Үнэндөө зарим газарта нарин хиналта, хёрхо харууһан, шанга эрилтын үгы байһаниие һамбаашалжа, гүрэнэй хармаан һуулижа, хамтын зөөридэ хара һабараараа ородог хомхой хобдогууд хаа-яа ушардаг. Мүн ехэ юумэ хулуугаа, үбэршэлөөшьегүй һаа, энээгээр гүрэн, колхоз, совхоз үгырхэгүй гээд, мэшээг ороохо, тэбэри үбһэ тэргэдээ ашаад. гэр тээшээ гүйлгэдэг хүнүүд баһал үсөөн бэшэ байха.

Тэрээнһээ гадна, ниитын зөөриие хулгайлаа, үбэршэлөөгүйшье һаа, харин дааһан ажалдаа хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандажа, үрилтэ, хоролтодо оруулдаг, үхэр мал гарзалуулдаг, үгы болгожоркидог зариман баһал бии бшуу.

Энэ статья соогоо эгээл тиимэ хүнүүд тухай хэлэхэеэ һананаб. Иимэ хойрог ябадал колхоз, совхозуудта, гүрэндэшье баһал нилээд ехэ гарза хохидол ушаруулна ха юм.

Манай Яруунын аймагай «Дружба» колхозые абаад үзэел даа.

Гансахан үнгэрһэн жэлдэ колхоздо 214 үхэр, 3277 хонин, тэрэ тоодо 1700 толгой хурьган гарзалаа гэхэ гү, али хамта 200 мянган түхэригэй сэнтэй мал хороо. Мүн энээнһээ болоожо, хэды шэнээн ехэ мяхан, һүн, нооһон дэмы хосороо гээшэб. Ган гасуур болоожо, үбһэ тэжээл дутамаг байгаад, зарим мал туража, муудажа. элдэб үбшэндэ нэрбэгдэжэ үхөө, гарзалаашье һэн гэлэй. Теэд [...] имагтал харууһанай муу һаа, заримашуулай ажалдаа ха[...] болоожо, нилээд олон үхэр, хонин [...] болоо, шоно нохойдо эдигдээ бшуу.

Колхозой правлениин нёдондо жэлэй зүблөөнүүдэй шиидхэбэри абажа хараа һаа, хуухынтнай үһэн эрзыхэл. Үнгэрэгшэ намар нэгэдэхи отделениин һаалиин фермын үхэршэн В. Г. Шлыков адуулжа байһан малаа орхижорхёод архидажа зайшаһаниинь тэдэнь хадагдаагүй шэниисын тариан соо умбажа үнжөөд, аяар 66 һаамхай үнеэдынь түүдэгтэжэ үхөө, заримыень үүсэлхэ баатай бологдоо. Үүсэлэгдэһэн үхэрнүүдэйньшье мяхан шанараар муу, хүнэй эдихэ аргагүй байжа, ан үсхэбэрилгын совхоздо хахад сэнгээрнь үгтөө. Тиигэжэ колхозой һаалиин нэгэ фермын үнеэдэй хахадынь шахуу хосороо, ажахыда 13,4 мянган түхэригэй гарза болоо. Тэрээн дээрэнь миил эдигдэһэн, гэшхэгдэһэн тарьяанайнь сэн, үнеэдэйнь гэдэһэн соохи тугалнуудай сэн тоолобол, үшөө хэды ехэ болохоб. Хойрог ябадалтай Шлыков мүнөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаашье һаа, аяар 13 мянган түхэриг мүнгэ мэнэ гаргаад үгэхэеэ байнагүй ха юм. Мүнөө тэрэнь колхозойл гарза хохидол болоод байна бшуу.

Баһал нёдондо намар хонишон Д. Нанзатовагай гансаардабаб гээд. хонидоо хооһоор хаажархиһаниинь. тэдэнь хорёогоо дэлбэ сохижо гараад, тарья эдижэ, 200 гаранинь түүдэгтэжэ үхөө. Тиигэжэ тэрэ колхоздоо баһал 4100 гаран түхэригэй гарза хээ. Хонидоо зорюута алаагүй ха юм даа гэжэ колхозой правлени тэрэ хонишониие хайрлаад. бүхы гарзынь 5 процентые гэхэ гү, али миил 207 түхэриг түлүүлхэ гээ. Тиихэдээ 3 мянга шахуу түхэригэйнь гарза колхозто миил хохидол болоо гээшэ. Мүн хонишод М. Рабданов, П. Морохоев, Герасимов гэгшэд баһал олохон хонидоо түүдэгтүүлжэ үхүүлээд. тус тустаа 952 — 2700 хүрэтэр түхэригэй гарза хэһэн аад, тэрэнэйнгээ оройдоол 10 процентыень түлэхэ болоо. Энээнһээ гадна. ёһоор адуулангүй. һүрэг сооһоо 4—5 10 хүрэтэр хони. хурьгадые үгы болгожорхиһон, шоно нохойдо барюулжархиһан хүнүүдые тоолохо болоо һаа, нилээд олон. Жэшээнь, А. Сибирова, Л, Шубарова, В. Ларионова гэгшэд хэндэшье хэлэнгүй, һүрэг хонидоо хаяад. ондоо тээшэ зайжа арилаа. Тиигэжэ 90 шахуу хонидые толгойгоорнь үгы болгожорхёод, мүнөөшье хүрэтэр тэдэнэйнгээ сэн түлөөгүй.

Имагтал үнэн сэхэ, урдахи зорилгоёо һайнаар ойлгохо хүнүүдые хонишод, малшадаар табяа һаа, нимэ юумэн болохогүй һааб даа. Теэд малшадаар хүдэлхэ дүршэлтэй бэрхэ хүнүүдэй дутамаг дээрэһээ дайралдаһан лэ зониие табиха баатай бологдоно ха юм. Колхозой хоёрдохи отделенидэ Доржо Цынгуев гэжэ наһажаал хүн хонишоноор хүдэлдэг. Тэрэ, нюдэ муутайб, холо харанагүйб гээд, үнгэрэгшэ зундаа хонидоо ходо хаагаад, үгышье һаа байра тойроноо эзэрээд байдаг һэн. Тиигэжэ «адуулһанайнь» үрэ мүнөө балшыса гаража, тэдэ туранхай түлгэнүүдынь олоороо гарзалжа байна. Тэдэниие түлүүлхэ гэхэдэнь, малай гарзалхада би зэмэтэй бэшэб, голдонь гол шааха гүб гэжэ Цынгуев улаан хэлэтые урдаа оруулнагүй.

Мүнөөмнай хүн бүхэн эрдэм һургуулитай, алибаа юумэ ойлгохо, мэдэхэшье болонхой. Тиимэ гэн гэһээ, өөрынгөө бэеын амарые хараад, хайшан гээл һаа хүлһэ гаргангүйхэнөөр салин түлөөһэ абаад лэ байха гэжэ оролдодог хүнүүдэй бии байһаниинь гэмшэлтэй. Нэгэдэхеэр, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүртэй ябуулагданагүй гээшэ. Хоёрдохёор, колхоздо ушаруулһан гарза хохидолойнь түлөө яла түлүүлээд лэ, тэдэндэ бэшэ ямаршье хэмжээн абтанагүй. Тэдэниие ходо олоной урда улайлгажа, ханын һонин, «Халаахай» дээрэ ходо бэшэжэ байгаа һаа, хаража байһан малаа даншье хаяад архидажа ябахаяа түбэгшөөдэг болохо һэн.

Манай хонишод, малшад хуу тиимэ залхуу хойрог зон гэхэеэ һанана бэшэб. Колхоздомнай ёһотойл үнэн сэхэ, хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, амарха амаралта, унтаха нойроо мартаха тооной ябадаг хүнүүд олон. Бэрхэ хонишон Балдан-Дамба Ринчинов тэрэнэй нүхэр Анна Будаева хоёрые абаад үзэе. Эдэнэр хорёод жэлдэ хонишоноор хүдэлхэ зуураа, өөһэдынгөө гэмээр гү, али харууһалгын муугаар нэгэшье хони, хурьга гарза хоролтодо оруулаагүй. Һүүлэй дүрбэн жэлдэ удаагаар зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлнэ. Хурьган бүхэниие 25 — 27 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушаана. Мүнөөшье 570 хонидһоо даб дээрэ 520 гаран хурьга абаад. нэгэшье түл гарзалуулаагүй.

Хонишод Нимбу Бальжанов. Геннадий Иванов. һаалишад Надмит Долгорова. Бальжима Жамьянова, эгэшэ дүүнэр Мария. Валентина Андреевнатан, механизаторнууд Санжимитып Цыренов Даша-Дондок Цыбиков гэгшэдые муугаар хүдэлнэ. хамтын зөөридэ эзэн бусаар хандана гэжэ хэлэхэ хүн манай колхоз соо байхагүй. Эдэмнай хаанашье, ямаршье ажал хэхэдээ. үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг зон.

Колхозой бүхы гэшүүдэй эдэ түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлдэг байгаа һаань. ажахымнай хэды ехэ мяха, һү. нооһо, ороохо тарья нэмээжэ абаха, гүрэндөө элбэгээр худалдаха, ашаг олзо ехээр оруулха бэлэйб. Харин мүнөө хамтын зөөриие алмаха арьбалха, нэгэ мүнгые хоёр болгохо, шадаал һаа гаргаша багатайгаар эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абахын түлөө зарим хүнүүдэй оролдодоггүй дээрэһээ колхознай гарзатана, гүрэнэй түсэб даабариие дүүргэнэгүй ха юм. Үнгэрһэн табан жэлэй түсэбэй ёһоор колхоз гүрэндөө 19,1 мянган центнер мяха худалдаха аад, 17 мянган центнер худалдаа, һүн — 51 мянган центнерэй орондо 45 мянган центнер тушаагдаа. Мүнөө ажахыдамнай абтаһан ороохо тарьянай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёһоор 6 түхэригтэ байха аад, 10 түхэригтэ, һүн—19 түхэригтэ байха аад, 24 түхэригтэ, нооһон—375 түхэригэй орондо аяар 432 түхэригтэ болоно. Тиихэдээл колхознай урзанда 50 гаран мянган түхэригөөр гарзатаа бшуу. Нёдондошье биратай сэбэр олзо абтаагүй.

Заримандаа бригаднуудта ябажа шалгахада, фермые даагшанар, тоо бүридхэлшэд хүнүүдэй хэһэн ажалые хараагүй аад, таамагаар расценкыень тааруулаад лэ табижархиһан ушар байдаг. МТФ-е даагша Д-Д. Са[...]ев тугалнуудые шэгн[...] малшанда таамагаар тү[...] һэн. мүн тэжээл бүйлүү[...] хүдэлдэг нүхэр Ванза[...] 80 түхэриг үлүү түл[...] Нэгэдэхи отделенидэ нү[...]нов тракторай тусхай [...] үбһэ. һолоомо ашахада[...]жэ, тэгшэлжэ үгэһэн [...] хаахадаа. 67 халаанай [...] гээ гэжэ бэшээ. Үнэн[...] миил 35 халаанай норм[...] һэн. Тиигэжэ эндэ [...] үлүү түлэгдэхээ байг[...]тые тоолохо болоо һаа [...] гэрхэдөө, һаалиин фе[...] даагшад тоһоной завод[...] шинаар һү зөөдэг хүнд[...] буулгаһан, ашаһанаинь [...] центнерэй 20 мүнгэ түл[...]дөө һүн оньһон [...] буулгагдана ха юм.

Энээгээр юу хэлэхэе[...] гэхэдэ, хүн бүхэнэй хой[...] бүри һайн, баян дэлгэр, [...]гүй, тус бүридэнь хина[...] хагүй ха юмши. Тии[...] ошогдохогүйл. Хүн бүх[...] һэшхэл, үнэн сэдьхэл г[...] ёһотой. Хэжэ байһан аж[...]ража байһан мални ман[...] зөөри. өөрымни зөөри, [...]риингөө элбэг ехэ, баян [...]ри минии өөрымни байд[...] бүри һайн, баян дэлгэр, [...]тай һайхан байха гэжэ хү[...] ухаандаа ойлгожо ябаха [...] бэшэ аал.

Ц-Д. ДАМ[...]
Яруунын аймагай «Дру[жба]» колхозой экон[...]

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААН

ЭМХИ ГУРИМТАЙГААР АЖАЛЛАҺАНАЙ АШААР

...бүриһөө хэн эгээл ехэ һү ... «Победа» колхоз. Хэнэй ... бордомолнууд томо, тарган ... тэдэнэй. Захааминайнгаа ... соо хэн олон чемпионтойб? ... «Победа». Хамагһаа багахан ... ажахы аймаг соогоо ходол ..., бусадта шударгы, эмхитэй ... ажалай жэшээ харуулжа ...

... тоосоото хамтын суглаан ..., ажал хүдэлмэри, саашанхи ... тухайгаа колхознигууд ... хөөрэлдөө.

... Наймадахи табан жэлэй түсэб ... дүүрээ. Саашадаа ... үйлэдбэреэ улам үргэдхэхэ ... болообди. 1970 ондо ... мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ ... КПСС-эй обкомой, Буряа... АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада, жэлэй дүнгүүдээр партиин райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөөбди,—гэжэ колхозойнгоо правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат **Г. Г. Цыдыповэй** тоосоото элидхэлээ захалхада, колхознигууд омог баяртайгаар шагнаба.—Үнгэрэгшэ жэлдэ мяха, һү, ноохо абаха, гүрэндэ худалдаха, малаа үдхэхэ, олошоруулха түсэбүүд булта үлүүлэн дүүргэгдэ.

«Победа» колхоз мал ажал эрхилдэг, гол түлэб үхэрнүүдые үсхэбэрилдэг ажахы. Үнгэрэгшэ жэлдэ эбэртэ бодо малай зарим хубиень һүнэй, нүгөө заримыень мяханай шэглэлтэйгээр олошоруулха тушаа хүдэлмэри хэгдээ. 1970 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1965 килограмм һүн haаргдаһан, гүрэндэ худалдагдаһан малай дунда зэргын шагнүүр 328 килограмм гэхэ гү, али урзанда жэлэйхидэ орходоо 57 килограммаар үлүү болоһон байна. Мяханда худалдагдаһан мал барагсаан тарганаар сэгнэгдээ.

Зүгөөр хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд эндэ ехэ, ойрын жэлнүүдтэ үйлэдбэреэ үшөөл горитойхоноор үргэдхэжэ, гүрэндөө 1,5—2 дахин ехэ мяха худалдадаг болохо, тиигэжэ олзо оршоёо эрид дээшэлүүлхэ аргатайбди гэжэ колхознигууд үргэн суглаан дээрээ хэлсээ.

Зон үсөөн, ажал хэхэ хүнүүд дутамаг, энэ ушарта яалтайб?

— Хамагай түрүүндэ ажалаа оньһожоруулха илангаяа мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие машина, техникын хүсөөр хэдэг болохо ёһотойбди, —гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Энэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ колхоздо зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. 1969 ондо 50 мянган түхэригтэ, 1970 ондо 30 мянган түхэригтэ трактор, машинанууд худалдагдажа абтаһан байна. Һаалиин үнеэдэй нэгэ байрада авто-уһалуури тодхогдожо, шэбхэ шабааһа гаргаха хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. нүгөөдэ шэнэ фермэдэнь мүнөө жэл тиимэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохонь.

—Тиигэбэшье гараар хэдэг ажал— илангаяа тэжээл бэлэдхэхэ, үбһэ хуряаха хүдэлмэри гарай хүсөөр хэгдэнэ. Шэнэ табан жэлдэ үбһэ, зелёнко, куузику тариха, харууһалха, ургуулха, хуряаха хүдэлмэри оньһожоруулха гээшэ түрүүшын ээлжээнэймнай зорилго,—гэжэ нүхэр Цыдыпов мэдүүлбэ.

Малай үүлтэр һайжаржа, олошоржо байбашье, тэжээлэй асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй.

Хэрбээ һүүлэй хорёод жэлдэ гектарай 8—9 центнер ургаса хуряажа, жэлдээ 10—12 мянган центнер үбһэ бэлэдхэдэг байгаа һаа, саашадаа гектар бүриһөө адагынь 15 центнер, бүхыдөө 20 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ зорилго табигдана.

Малай тэжээлэй асуудалые ойрын жэлнүүдтэ шиидхэхэ арга боломжо колхоздо бии. Тон түрүүндэ сабшалан, тариалангаа шэбхээр, мүн минеральна утэгжүүлгэнүүдээр шаналжуулха байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ ой модон сэбэрлэгдэжэ, 150 гектар шэнэ газар ашаглагдаа, 50 гектар газар хахалагдаа. Саашадаа энэ хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулагдаха юм.

Колхознигууд **П. Цыремпилов, С. Доржиев, В. Гончиков** гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ тушаа тодорхой һанамжа, дурадхалнуудаа оруулба.

Мал ажалай нэгэ дутагдал гэхэдэ, элдэб шалтагаанһаа боложо, түл үсөөн абтана. Мяхалиг мал үсхэбэрилгэ гуримшуулагдаагүй, таарамжатай һайн технологи зохёогдоогүй ушарһаа олон үнеэн һубайржа, нарай тугалнууд гарзалжа, 100 үнеэн бүриһөө оройдоо 62 тугал абтаа. Энээнһээ боложо, мүнөө жэл 14.300 түхэригэй олзо алдагдаа. Мал үхэл гарзада орожо, олон мянган түхэригэй гарза хохидол болоһон.

Экономическа хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг, илангаяа эхин шатын тоо бүридхэлэй муугаар хэгдэдэг дээрэһээ элдэб эсын гаргаша ехэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо машинно-тракторна парк багаханшье һаа, олон юумээрээ үлүү гаргаша хээ.

Ойрын жэлнүүдтэ урдаа ехэ зорилгонуудые табиһан «Победа» колхозойхид шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар захалаа. Мүнөө жэл гүрэндэ худалдаха эбэртэ бодо малай шэгнүүрые дунда зэргээр 350 килограммда хүргэхэ социалис уялга абаад, үбэлдөө шахаһан 109 хашарагаа дунда зэргээр 371 килограмм шэгнүүртэйгээр, бултыень тарганаар тушааһан байна. Тиигэжэл колхоз аяар 14.130 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа.

Малай үбэлжэлгэ, түл абалга эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хабарай тарилгада түгэс бэлдэжэ, түрэл партиингаа XXIV съездые угтахаар эндэхид шиидэбэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корреспондент.

МАНАЙ ПОЧТО

...марай эхин — марта һара... Үнгэрһэн февраль һара ... манай редакцида 374 бэшэг ... энэмнай республика до... болоно байһан һониной ... дуулгаһан мэдээсэлнүүд, ... хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэ... болон уншагшадай эльгээ... бэшэгүүд. Һанамжа дурад... нууд, статья, корреспонден... нууд болоно. Эдэ бэшэгүүдэй ...нь газетымнай хууда... толилогдоһон байна. ... бэшэг ажалшадай мэдүүл... гомдол байһан тула шалтаг... хэмжээ абтахаар зохи... зургаануудта эльгээгдэ... байха юм.

... зарим бэшэгүүдэй уд... дурдабал, Захааминай аймаг... XXIII партсъездын нэрэмжэ... колхозой гэшүүн **Г. Тугутов** ...публикын ниислэл Улаан-... хотодо хүдөө нютагуудһаа ... хэрэгээр ерэгшэдэй буу... байрлаха газар—гостиница ..., тэндэ хододоо шахуу су... орон байрагүй байдаг, тиимэ... хубиингаа хэрэгээр хэ... үдэрөөр город ерэһэн хү... олонхи ушарта бууха, хо... газаргүй зобоно гэжэ бэ... Яһала зүйтэй бэшэг. Тии... ушарал узэгдэдэг гэжэ тэ... тушаа Улаан-Үдын горкоч... управлениин начальник ... Доржиев мэдүүлнэ.

... Г. Тугутовай энэ бэшэг ...Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэд... дамжуулагдаба. Ажалша... ажаһуудалай эрилтэ, хүсэ... хангаха талаар КПСС-эй ... съездын Директивэнүүдэй ... дотор тодорхой зорилго... табигданхай. Эдэ зорилго... бэелүүлхэ тухай асуу... үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэ... байна. Тусхайлбал, Улаан-Үдэ хотын гостиницануудые үргэдхэхэ, шэнээр түхеэрхэ, ерэһэн айлшадые ямбатай һайнаар угтаха—энэ асуудалые республикын ниислэл Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой анхаралдаа абаха байхань дамжаггүй.

Республикын хото болон аймагуудай хоорондо хүн зониие зөөдэг автобусууд ажалшадай эрилтые хүсэд хангажа шаданагүй. Зарим маршрудай машинанууд ябаха сагтаа гарадаггүй, орохо ёһотой нютаг тосхониие дайрадаггүй гэһэн удхатай гомдол ороһон байна. Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай Булам тосхониие зарим үдэрэй автобусууд алгад гарашадаг. Мүн тиимэ ушар бусадшье хүдөө нютагуудта нилээд тохёолдоно гээд манай газетын уншагшад **Д. Цыбикжапова, А. Гармаев** болон бусад бэшэһэн юм. Энээн тушаа Буряадай автоуправлениин хэмжээ абахыень редакци хүлеэнэ.

Архидалган хэмһээ хэтэрнэ гэһэн удхатай бэшэгүүд баһал ороно. Энэ асуудал арад зоной һанаа сэдьхэл зобоодог байнэ. Энэ тон зүйтэй. Архи ехээр уулган ажахыда һаад ушаруулхаһаа гадна, ажалшадай элүүр энхэ байдалда хоро хүргэнэ гээд Захааминай «Победа» колхозой гэшүүн К. Аюшеев бэшэнэ.

Архи уулганай хорото хойшолонгууд тухай мэргэжэлтэдэй статьянууд манай газетэдэ яһала толилогдодог. Архиншадай гэмтэ ябадал гаргаһан тухай фельетон болон Будамшуугай шүүмжэлэл гарадаг. Тэндэ гараһан гэмтэ нюурнуудта хуулиин хэмжээн абтадаг байна. Гэмтэ этэгээд гэмээ амасаха ёһотой бшуу.

Зарим нютагуудай соёлой гуламтанууд хангалтагүй ажаллана гэһэн бэшэгүүд баһал ерэдэг. Ивалгын сомоной Соведэй харьяата Ключи тосхондохи клубай эрхилэгшэ **Г. Анисимова** дааһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандана гэһэн бэшэг шалгалтада эльгээгдээ. «Байгал» журнал захигша **Дамбижалсанова** Суулга нютагайнгаа почтын отделениин хүдэлмэри тухай гомдолоо эльгээгээ һэн. Мүн Эрхүү хотоһоо А. Старкова гэгшэ урид Улаан-Үдын «Октябрь» гэжэ кинотеатрта ажаллаһан аад, ажалайнгаа дэбтэр абахын түлөө хэдэн мэдүүлгэ бэшээб, эльгээнэгүй, туһалыт гэжэ мэдээсэһэн байна. Эдэ мэтын ажалшадай багаханшье һаа, ажабайдалдань тон хэрэгтэй асуудалда зүб шиидхэбэри гарган гүйсэдхэхэ тушаа хэмжээ редакци абаһан байна.

Ажалшадай зүгһөө редакцида эльгээһэн нэгэшье бэшэг анхаралгүй орхигдодоггүй. Толилогдоһон, толилогдоошбегүй шүүмжэлхы бэшэгүүд хуу баран шалгагдажа, зохихо хэмжээ абтадаг юм. Тиимэ харюунууд тушаа мэдээсэл манай газетын хуудаһанда ходо гарадаг байна.

Үдэр үнгэрхэ бүри партиин XXIV съезд улам ойротоно. Энэ гайхамшагта үдэрые ажалай амжалта, илалтаар у г т а х а гэһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хэлэгдэһэн манай ороной агуу ехэ хүгжэлтын хараа түсэбүүдые шудалан, тэрээн тушаа өөһэдынгөө ажаглалта, һанамжа, дурадхалнуудые оруулһан ажалшадай, уншагшадай бэшэгүүд, статьянууд манай газетын хуудаһануудта үдэрһөө үдэртэ гаража байна.

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, олониитэ уншагшад, өөһэдынгөө бэшэг, мэдээсэлнүүдые эльгээжэ, нютаг нютагайнгаа һониной дээжые олоной анхаралда толилжо байгыт.

ЗАПОЛЯРИИН ШУЛУУ НҮҮРҺЭН

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Печорско бассейнһээ шулуун нүүрһэ малтан абалга жэл соо дунда зэргээр хоёр миллион тонноор ехэ болоо. Мүнөө эндэхи ...малтануудһаа сүүдхэ бүри 45 мянган тонно түлишэ абтана. Энд... малтагдаһан шулуу нүүрһэн... Череповецтэ һайн шанартай ..., хори шахуу янзын химиче... зүйлнүүд гаргагдана.

Бассейнэй эгээл һаяын шахта «Юнь-Яга» наймадахи табан жэл... ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэ шахтын нэрые коми хэлэнһээ орчуулхада, «сэбэр горхон» гэһэн удхатай юм. Табан жэлэй туршада манай ороной шулуун нүүрһэн... промышленностьда болоһон ехэ хубилалтануудые энэ шахтаһаа эли тодоор хаража болохо. Бүтээсэ ехэтэй техникын хүсөөр шулуу нүүрһэн малтагдана, технологическа бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагдаа, түлишын хэр зэрэ малтагдажа байһые диспетчер пунктһан шалгана.

Орон дотороо бултанһаа түрүүн «1-МК» гэжэ түхеэрэлгэнүүдые ажалдаа хэрэглэһэнэй ашаар «Юнь-Яга» шахтын горнягууд сүүдхэ бүри 3 мянга шахуу тонно түлишэ малтан абана. Энэ предприяти болзорһоонь урид гүйсэд хүсэндөө хүргэгдөө. Хэрбээ 1966 ондо 732 мянган тонно шулуун нүүрһэн малтагдаһан байбал, 1970 ондо хоёр дахин ехэ абтаа.

Продукциин өөрынь үнэ хямдаруулагдаа, хүдэлмэришэдэйнь тоо 100 хүнөөр үсөөрөө.

— Наймадахи табан жэлэй туршада Воркутын шахтернуудай коллектив 10 процентээр үсөөрөө, —гэжэ «Воркутауголь» комбинадай начальник Б. Н. Игнатьев хөөрэнэ. — Ажалһаа сүлөөлэгдэһэн хүнүүд «Юнь-Яга» шахтын шэнэхэн хоёр шахтада хүдэлжэ болохо байгаа. Тэдэнэртэ бултандань ондоо ажал үгтэнхэй.

Горнягуудай шадамар бэрхээр ажалладаг болоһоной, мүн оньһон техникэ һайнаар ашаглахын түлөө социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй үндэһөөр эндэхи коллектив үйлэдбэреэ нилээд амжалтатай хүгжөөжэ байна. Лава бүриһөө сүүдхын мянган тонно түлишэ малтагдана. Мүнөө олохон коллектив бүри ехэ бүтээсэтэйгээр ажалладаг болонхой. Г. Жиганов, И. Сорочинский, Ю. Бронников, Н. Сургин гэгшэдэй бригаданууд табан жэлэй туршада тус бүриин 1 миллион 500 мянгач тонно шулуун нүүрһэ малтан абаһан байна. Социалис Ажалай Герой А. Карманов, А. Кубернюк, А. Рехвиашвили, И. Царственный гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд «миллионернүүд» болонхой. Иимэ ехэ амжалта туйлалгадань техникэ — оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүд тон ехэ нүлөөтэй байгаа. 1970 ондо комбинадта малтагдаһан нүүрһэнэй хахадынь тиимэ түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр абтаһан байха юм.

Үйлэдбэриин гол хүдэлмэридэ автомат арга хэрэглэхэ, үйлэдбэри хинаха ба хүтэлхэ хэрэгтэ шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ талаар наймадахи табан жэл соо эндэ ехэ юумэн хэгдээ. Конвейерэ бүхы лининүүд оньһожоруулагдаа, вагонеткэнүүд дистанционно аргаар хүтэлбэрилэгдэнэ. Тоололгомэдээсэлгын түб бии болгогдоо.

Юһэдэхи табан жэл соо комбинадай коллективэй урда тон ехэ зорилго табигданхай. Оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр 1970 ондо түлишэ малтан абалга 19 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн, сүүдхэ бүри шулуун нүүрһэ абалга 100 тонноор ехэ болгогдоһон байна. «Капитальная» гэжэ шахтадахи шанаржуулгын фабрика КПСС-эй XXIV съездын нээгдэтэр ашаглалгада оруулагдаха юм. Табан жэлэй туршада тус комбинат шулуун нүүрһэ малталгын хэмжээе 13,5 процентээр гэхэ гү, али 2 миллион тонноор ехэ болгохо зорилготой. Тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхын тулада № 18, 40 шахтануудые шэнэдхэн заһабарилха, «Воргашорская-1» гэжэ шэнэ шахта ашаглалгада оруулха болоно.

В. ЛЕБЕДЕВ,
ТАСС-ай корр.

ҮНЭР ЭХЫН БАЯР

Тээ мэндэ «Байгал» племхоздо ошоод ябахадаа, Дугар Дылыкович Дармаевтанайда амар мэндээ хэлсээд, аяга сайень уугаад гараһан хүнби. Үхибүүдээр олоп, үнэр баян айлда ороходо гуламтань ульһатай, дулаахан байдаг. Аяар арбан үхибүү хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь гаргаһан эхэтэй хөөрэлдэхэдэшье урматай зохид.

— Зэдын аймагай Үшөөтэ нютагта 1930 ондо түрэһэн хүм даа. 15 наһанһаа ажаллажа эхилээб. Мүнөө племхоздо ерэһээр, нүхэртэеэ сугтаа 320 хуса харюулнабди,— гээд, олон үхибүүдэй эхэ Радна-Ханда Ринчиновна Дармаева хөөрөө һэн.

Ажалдаа амжалтатай ябадаг түрэлхидтөөл адли үхибүүдыньшье ном һуралсалдаа оролдосотойгоор хандажа, эрдэмэй орьёл өөдэ эрмэлзэн дабшана. Ехэ басаган Галинь багшын институдай физико-математич е с к а факультедэй 3-дахи курсада, Зина басаган медучилищида, Валя 8-дахи класста һуранад. Һурадаг үхибүүдыень тоолохо болоо һаа, нэгэдэхи класста хүрэжэ ерэхэш. Алеша, Таня, Оля гурбан һургуулида орохоор бэсэ бэлдэжэ, «А» үзэг танихa болонхой. Алтан дэлхэйдэ түрэһэнөө мэдүүлжэ, «шаад» гэһэн абяа гарахаяа хүлеэжэ ябаһан үхибүүншье бии.

Совет засагай гэрэлтэ һайхан наран доро зуд зоболон гээшые мэдэнгүй зол жаргалтайгаар хүмүүжэжэ ябаһан үхибүүдээ харахадаа, үнэр эхын баяр билтаран байдаг лэ. Тиигэншьегүй яахаб. Радна-Ханда Ринчиновнагай үбсүүе «Эхэ-Герой» гэһэн I, II, III шатын орденууд, эхын медаль шэмэглэн гоёоно бшуу. Энэл даа, түрэл партимнай олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ үдэр бүхэнэй анхарал хандуулжа байдагай гэршэ. Тиимэл хадань, үнэр баян Дармаевтан үхибүүдэйнгээ хуби заяан тухай һанаагаа зобонгүй, ниитынгээ ажалда оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, амжалта туйлана. Тэдэнэр партиингаа XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахабди гэжэ мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р-Х Р. Дармаева ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

„КОММУНИСТ, тэрэнэй уялга ба харюусалга"

Редакцида харюусана

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын 1970 оной декабриин 4-нэй номерто толилогдоо һэн. Тэрэ бэшэгые Хориин аймагай Үдын совхозой (мүнөө Хориин) ахалагша хонишон, КПСС-эй XXIII съездын делегат Н. Л. Тогмитова бэшэһэн байгаа. Түрэл партиингаа ээлжээтэ XXIV съездые угтажа байхадаа, хоёр ехэ хуралдаанай хоорондо болоһон ехэ хубилалтанууд тушаа, энэ үедэ үшөөл хүсэд шиидхэгдэжэ шадагдаагүй асуудалнууд тушаа тогтоһон бэлэй. Тиихэдээ коммунистын уялга ба харюусалга тухай нютагай, ажахын, өөрынгөө партийна организациин байдалһаа жэшээ харуулан, шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн, толгойдоо бодожо ябаһан юумэнүүдээ дурдаһан байгаа.

Тэрэ бэшэгые манай редакци КПСС-эй Хориин райкомдо, Үдын совхозой парткомдо эльгээһэн байгаа.

Нүхэр Тогмитовагай толилогдоһон бэшэг Үдын совхозой парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэ заседанида совхозой партийно-ажахын эдэбхитэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Тэрэ бэшэг соо заагдаһан шүүмжэлхы ажаглалтанууд тон зүб гэжэ заседани дээрэ тоологдоо гэжэ КПСС-эй Хориин райкомой секретарь нүхэр Шурыгинай манай редакцида эльгээһэн харюу соо хэлэгдэнэ.

Тиихэтэй хамта совхозой ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри эрид һайжаруулха, социалис мүрысөө улам дэлгэрүүлхэ, дүн гаргалгыень гуримшуулха талаар парткомой заседани дээрэ тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Ажахы дээрээ түрүү дүй дүршэл халан абалсалгын тусхай һургуули эмхидхэхыень совхозой парткомдо ба дирекцидэ даалгаһан, совхозой болон отделенинүүдэй түб һууринуудта хүндэлэлэй самбарнуудые шэнээр бии болгохо, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаа гэжэ тэрэ мэдээсэл дотор бэшэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ИНДИДЭХИ ПАРЛАМЕНТСКА ҺУНГАЛТА ДҮҮРЭБЭ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин парламентын доодо палатада болзорһоонь урид үнгэргэгдэһэн һунгалта дүүрэбэ. Мартын 1-һээ 10 хүрэтэр, 10 үдэрэй турша соо тэрэ һунгалта хэдэн шата болгогдожо, үнгэргэгдэһэн байна. Һунгуулиин списогтэ бэшэгдэһэн Индиин 275 миллион гражданинууд политическэ элдэб партиин болон бүлэглэлнүүдэй дэбжүүлһэн 2.785 кандидадһаа парламентын 518 депутадые һунгаха ёһотой байба. Гадна 3 штадта—Баруун Бенгали, Орисс ба Тамилнада—тэндэхи хуули гаргалгын суглаануудта хажуугаарнь һунгалта үнгэргэгдэһэн байба.

Һунгуулиин кампаниин ябаса соогуур, һунгуулииншье үедэ политическэ хурса тэмсэл болобо. Демократическа ба хархис гэһэн—энэ ороной хүгжэлтэдэхи тад ондоо хоёр шэглэлэй тэмсэл һунгалтын үедэ хэзээ хэзээнэйхиһээ элеэр харагдаба. Индира Гандиин правительствын хараалһан бүхы арад зондо ашатай хубилалтын урдаһаа тэмсэжэ ороһон баруунай хархис этэгээдүүд Индиин национальна конгресс гэдэг засагаа гартаа барижа байгаа партиие диилэжэ, ороной засагые гартаа оруулха зорилго табижа, һунгалтын урда тээхи тусгаар бүлэглэл бии болгоһон юм. Засагаа гартаа баригша партиһаа таһаржа ошоһон, томо капиталтай нягта барисаатай «конгрессэй эмхи» гэһэн хархис бүлэглэл «Джан Сангх» ба «Сватантра» гэһэн тон хархис партинууд, мүн тэдээнтэй хушуугаа холбогшо нэгэдэмэл социалис парти һунгалтын урда тээхи хархис бүлэглэл соо ороо һэн.

Ороноо демократическа ёһоор хубилгажа, урагшаа дабшаха хүсэлтэй байһанаа Индиин арад зон болзорһоо урид үнгэргэгдэһэн парламентска һунгалта дээрэ эрид сэхээр харуулаа.

Индиин национальна конгрессэй лаб түрүүлжэ ябаһаниинь һунгагшадай дуунуудые даб дээрэ тоолоод үзэхэдэ харагдана. Һунгуулиин 145 округой дүнгүүдэй соносхогдоходо, 108 округтонь Индиин национальна конгресс илалта туйлаһан байба. Гэхэтэй хамта, баруунай хархис партинуудай кандидадууд ехээр диилдэһэн байшоо. «Агууехэ нэгэдэл» гэдэгтэ орогшо партинуудай кандидадууд оройдоо 20 һууритай болобо.

Дуу үгэлгын дүнгүүд тоологдожо үргэлжэлһөөр.

ИНДИДЭ БОЛОҺОН ҺУНГАЛТЫН ДАБ ДЭЭРЭХИ ДҮНГҮҮД

ДЕЛИ. Индиин парламентын арадай палатада һунгаха һунгуулиин 518 округой 286 округтонь болоһон һунгалтын дүнгүүд толилогдобо. Индиин национальна конгресс гэдэг засагаа барижа байгаа парти депутадай 213 мандадтай боложо, уридшалан түрүүлжэ ябана. Арадай палатада диилэнхи олон болохын тулада энэ партида үшөө 47 һуури хэрэгтэй.

Индиин Коммунис парти 8 һууритай болобо. Уттар Прадеш штадай Канпур гэжэ пролетарска городһоо бэеэ даанги нэгэ депутат арадай палатада һунгагдаба. Тэрэнэй кандидатурые Индиин Компарти дэмжэһэн байгаа.

Бусад политическэ партинуудай мандадууд арадай палата дотор иимээр хубаарилагдана: «Конгрессэй эмхи»—15 һуури, «Сватантра»—5, «Джан сангх»—21, параллельнэ компарти—2, нэгэдэмэл социалис парти—3, арадай-социалис парти—1 һуури. Дуунуудые тоололго үргэлжэлһөөр.

Индиин национальна конгрессэй баруунай тала баригша—«конгрессэй эмхи» гэдэг бүлэглэлэй ударидагшад С. К. Патил, Рам Субхаг Сингх, Санджива Редди, Ашока Мехта, Таракешвари Синха, Сучета Крипалани, тэрэшэлэн нюдарган баяшуулай партиин ударидагша Чаран Синг, томо капиталай «Сватантра» гэжэ партиин түрүүлэгшэ М. Масани, баруунай хүсэнүүдтэй нэгэдэһэн нэгэдэмэл социалис партиин ударидагшад Радж Нараин, Джордж Френандес, Маджу Лимае гэгшэд һунгалтын үедэ ехээр диилдэһэн байба. Индиин монополис тон томо концернүүдэй табюулнууд Навал Тата, К. К. Бирла гэгшэд һунгалтын үедэ мухариһан аад, парламентда һунгагдабагүй. Арадай палатада һунгалтын дүнгүүд гаргагдажа үргэлжэлһөөр.

Хүдэлмэригүйдэлгые үгы хэхэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Экономическа ажал ябуулгын талаар һая байгуулагдаһан комитет Сантьягода хүдэлжэ эхилбэ. Орон соогоо хүдэлмэригүйдэлгые усадхалгын түсэб тэрэ комитет бэлэдхэхэ, тэрэ түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта тогтооходо ёһотой. Финансын, гэр байрын ба городской барилгын, ниитын ажалай, экономическа хүгжэлтын ба шэнэдхэн һэльбэлтын министрнүүд, мүн арадай нэгэдэлэй блок гэдэгтэ оролсогшо политическэ партинуудай түлөөлэгшэд тэрэ комитедтэ оролсобо. Чилиин президент Сальвадор Альенде тус комитедые толгойлно.

Хэблэлэй органуудые хашана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Греци дотор хүсэрхэлгэ, террор боложо байдагта дураа гутаһанаа мэдүүлхые хүсэһэн хэблэлэй органуудай дуунай эрхые хоримжолхо гээд «хара полковнигуудай» правительство һэдэнэ. «Хара полковнигуудай» дура зоргоной аашa тушаа болгоомжотойгоор, зааханааршье шүүмжэлгэ хэхэеэ һанаһан «Врадини» гэжэ газетые засагаархид тэрэ дары хашажа хабшажа эхилээ һэн гээд «Крисчен Сайенс монитор» газетэ мэдээсэнэ. «Хэблэл тухай хуули» багаханааршье эбдэһэн бүхы хүнүүд түрмэдэ хаагдажа хэһээгдэхэ гэһэн указ «хара полковнигууд» гаргаһан байна.

И. Гандиин мэдүүлгэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Болзорһоо урид үнгэргэгдэһэн парламентска һунгалтада Индиин национальна конгрессэй туйлаһан амжалтые «Арад зоной илалта» гээд Индиин премьер-министр Индира Ганди нэрлэһэн байна.

Засагаа барижа байгаа Индиин национальна конгресс гэдэг партиин гэшүүдэй ниислэл хотодо үнгэргэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, тэрэ партиие ехээр дэмжэһэн залуушуулай үүргые премьер-министр тусгаар тэмдэглэбэ. Социально-экономическа үндэһэн шухала хубилалтын программа үргэнөөр бэелүүлхэ харгы зам һунгалтын үедэ Индиин национальна конгрессэй туйлаһан амжалтань нээжэ үгэнэ гээд Индира Ганди тэмдэглэбэ.

Монголой барилгашадай амжалта

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Промышленна, хүдөө ажахын, коммунально-ажаһуудалай 750 гаран барилга Монгол орондо үнгэрэгшэ табан жэл соо бүтээгдэбэ гэжэ барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин министр О. Телейхан Монцамэ агентствын корреспондентдэ хэлэбэ. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 2,8 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Гансал үнгэрэгшэ жэл 15 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргагдаһан байгаа.

Патриодуудай дайшалхы ябуулганууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой патриодууд мартын 8-да американ нэгэ самолёт буудажа унагаагаа. Тиин Лаосто эсэргүү интервенци эхилһэнһээ хойшо дайсанай 310 самолёт ба вертолёт үгы хэгдэбэ гээд Каосан Патет-Лао агентство мэдээсэнэ.

Камбоджые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ армиин сэрэгшэд февралиин 21, 28 ба мартын 1-нэй үдэрнүүдтэ дайсанай сэрэгэй 12 машина Компонгспе провинцида үгы хэһэн, 13 солдадыень плендэ абаһан байна.

Кхмер патриодууд февралиин 14-һөө 28 хүрэтэр хоёрдохи харгы дээрэ сайгон сэрэгэй 210 солдат ба офицерые алаһан, гэмтээһэн, 12 танк ба бронетранспортёр үгы хэһэн, дайсанай 4 вертолёт буудажа унагааһан байгаа. Мүн Кратие провинцида дайсанай сэрэгүүд олоороо хороогдобо.

Зядинь гэжэ Урда Вьетнамай провинцида мартын 4-нэй һүни арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 50 солдадые үгы хэжэ, сэрэгэй ехэ хэрэгсэл гартаа оруулһан байна.

КПСС-ЭЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ

БЕЙРУТ. (ТАСС). «КПСС-эй XXIV съезд бүхы дэлхэйн улад зоной, хамагай түрүүн—урагшаа һанаата, түрүү үзэлтэй зоной анхарал хандуулна»,—гээд Ливанай Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Никола Шауи ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

Ленинэй байгуулһан партиин революционно баян дүй дүршэлые хэрэглэхэ гэжэ ходо оролдодог Ливанай Компарти совет арадтай, тэрэнэй алдарта Коммунис партитай аха дүүгэй хани барисаанай, интернациональна гуримаар һаналаа нэгэдэлгын харилсаае бэхижүүлхэ гэжэ хойшодоошье оролдохо гээд Никола Шауи мэдүүлһэн байна.

Луис Корваланай мэдүүлгэ

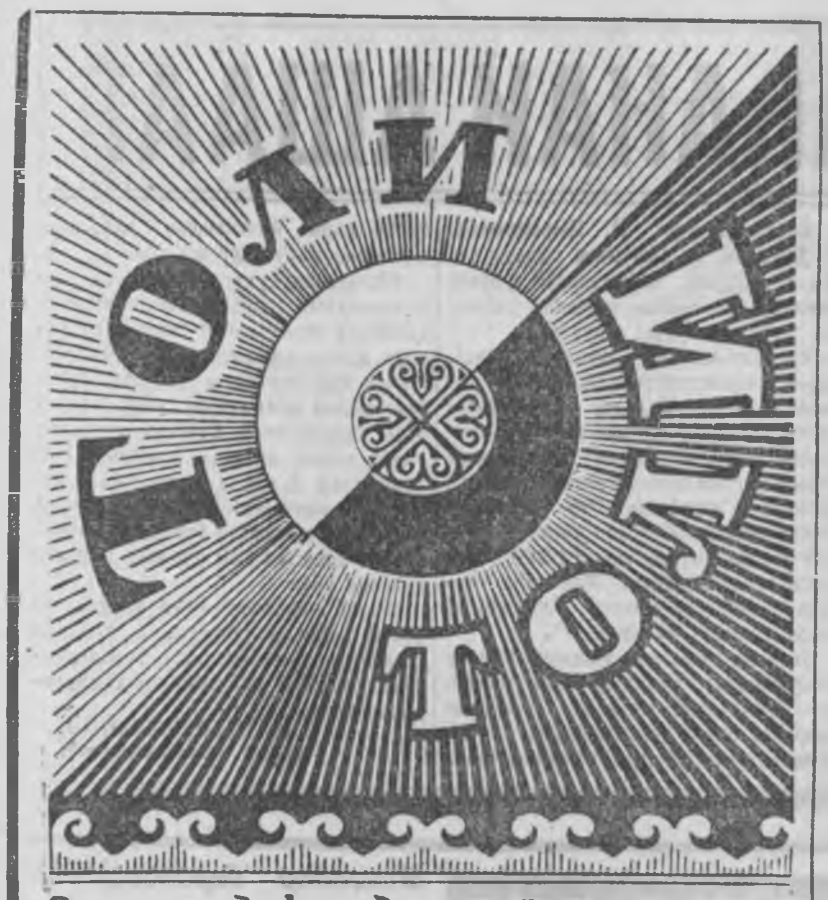
САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин ажалшадай ажаһуудал һайжаруулгада, мүнгэнэй үнэгүй һэбхи болохо ба юумэнэй үнэтэй болохо ябадалые һаатуулгада, хүдэлмэригүйдэлгые усадхалгада Сальвадор Альендиин правительствын ажал ябуулгань хамагай түрүүн зорюулагданхай гээд Вальпараисо городто үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилиин Компартиин генеральна секретарь Луис Корвалан мэдүүлбэ.

Гэбэшье баруунай хархис этэгээдүүд террор, хардалга, гүжэрдэлгэ ехээр дэлгэрүүлжэ, программаа дүүргэхэдэнь правительствада тойбо татаха гэжэ эрмэлзэнэ гээд Корвалан тэмдэглэбэ.

ЛАОС. Ороной патриотическа хүсэнүүд Америкын интервенцитэй үсэд шангаар тэмсэжэ байнхай. Тэдэнэй хүсөөр Америкын хэдэн арбаад вертолёт бута сохигдоһон байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лаосой **партизанууд дайсадай вертолёт буудажа байна.**

ВИА—ТАСС-ай фото.

Энэ хуудаhандамнай уншагты:

- *Шэнэ ном тухай hанамжа.*
- Таабари, элдэб hонин, спорт.
- Архи—тархи эдихэ.

„ГАРАА ҮГЫШ, ХҮН!“

ШЭНЭ НОМ ТУХАЙ БОДОЛНУУД

Поэтесса Цырен-Дулма Дондоковна Дондоковагай зохёолнууд буряад уран шүлэгэй алтан жасада оронхой. Дондоковагай шүлэгүүдые сээжэлдэжэ тэнжэhэн залуу үетэн тэрэнэй гунигтай, жороо, сэдьхэл хүдэлгэмэ мүрнүүдые мүнөөшье уншахадаа, бэлигтэй зохёолшын гуурhан дороhоо ехэ бүтээлнүүдэй гаражал гаража байхада, баясадаг, омогорходог ёhотой.

Узбек нүхэдэй өөhэдынгөө поэтесса Зульфияе магтаад эхилхэдэ, манай буряад эхэнэр шүлэгшэ Цырен-Дулма Дондоковае дурдадагби, магтадагби. Би эндэ заабол харюуда гэжэ арадайнгаа бэлигтэй поэтессын нэрэ дурдаагүйб, минии эдэ үгэнүүд үндэhэтэй, баримтатай, ушартай байха. Али тэрэнэй шүлэгүүдые сээжэлдэжэ тэнжэhэндээ тиигэнэ гүб? Богонёор хэлэхэдэ, Цырен-Дулма Дондоковагай шүлэгүүд минии зүрхэ сэдьхэл хүлгүүлдэг. Тиимэл хадань, «Байгалай басаган», «Шулуунууд дуулана», мүн бусадшье номуудыень уншан hуухадаа, тэдээн тухай hанамжала бэшэхэ гээд хэды дахин халажа ядаа hэм. Эрдэмэй кандидадууд, шэнжэлэгшэд энэ дутууе дүүргэнэ ааб даа гээд юундэшьеб найдагша hэм. Теэд... ехэл удаан хүлеэгдэнэ даа. Цырен-Дулма Дондоковагай зохёолнууд тухай бэшэгдэhэн мүртэй шэнжэлэл мүнөө хүрэтэр хараагүйб. Юушье хэдэггүй шэнжэлэгшэд, литературоведүүдэй зүг тээшэ энэ «хараал» эльгээхэ эрхэтэйб. Юуб гэбэл, манай буряад уран зохёолшодой номууд—бодоод, hанаад үзэгты! — hайнаар шэнжэлэгдэнэ гү? Зохёолшод бэе бэеынгээл номууд тухай бэшэлсэдэг. Бурхан зайлуул! Энэнь заримдаа агуу Крыловой «Хүхы ба Петух» гэhэн баснине яаха аргагүй hануулдаг.

...Минии урда Цырен-Дулма Дондоковагай «Гараа үгыш, хүн!» гэhэн шэнэ ном дэлгээтэй.

Хододоо залуу, хонгёо аялгатай шүлэгүүдыень уншан уншан hуухадаа, шэнэ бодолнууд түрэнэ.

Шинии нюдөөр,
Залуу дүүхэй,
Шэртэнэм энэ дэлхэй.
Шинии зүрхөөр,
Залуу дүүхэй,
Шагнанам энэ дэлхэй.

Эдэ мүрнүүдые тайлбарилжа, олон табые шашаhанай хэрэггүй гэжэ hананам. Буряад арадайнгаа сэдьхэл бодолой уянгые, ирагуу аялгые шэнгээhэн поэтессын мүр бүхэн хурса, мэргэн. Цырен-Дулма Дондокова юрын лэ хүнүүдэй дунда ябажа, юрын лэ ажалша, малша нүхэд тухай дуулана:

Болгоожо ябаарай, Хүн,
Болдог гэжэ байжа болохо.
Бүдэржэш болохош,
Бури унажаш болохош,
Хүнэй гар түлгалан,
Хүнөөр ябаарай, Хүн.

Арад зонhоо таhарhан хүн хэн гээшэб?! Жэнхэни аялгаар дуулаха гээл hаа, бү холодо түрэл арадhаа. Зонтоёол колбоотой хүн зориhондоо хүрэдэг, зонойл түлөө тэмсэhэн хүн зол жаргал олодог.

Ажабайдалай орёо, хүшэрые хүн бүхэн мэдэнэ. Теэд үнэн дээрээ ажабайдал, зол жаргал, замби дэлхэй, хуби заяан гээшэмнай юун гээшэб?! Эрхэ сүлөө, зол жаргал, аза талаан тэнгэриhээ буужа ерэдэггүй hэмнай. Энэ асуудалда поэтесса юрын аад, зүрхэ сэдьхэлэй хүбшэргэй дайрама мүрнүүдээр харюусана:

Залуу бэрхэ дүүхэй,
Замбиие мэдэхэ хүсэлтэйш.
Заа, тэрэш hайн гэлэй.
Замбимнай теэд, эхилдэг
hэмнай:
Заахан борохон гэрhээшни,
Заадаа мүрлэhэн зүргэhөөшни.

«Гараа үгыш, хүн!» гэhэн ном дүрбэн бүлэгhөө бүридэнэ. Бүхы номой удха бодол, хүшэр ашаае «Шинии нюдөөр, залуу дүүхэй» гэhэн бүлэг бэедээ даажа абана. Энэ бүлэг соо олон шүлэг үгы. Зүгөөр шүлэг бүхэниинь — поэтессын сэдьхэл зүрхэнэй хүлгөөн, гаталhан замайнь тобшолол, тойрожо байhан байгаали, ажабайдалай нүлөөн. Байгаали, дэлхэй, ажабайдалай хэзээдэ хүлгэжэ, хубилжа байдаг тухай хүнүүд мэдэнэ. Теэд энэ хүлгөөн, хүдэлөөн соогуур зүб зүргэеэ олохо, бүдэрөө, тороошье hаа, агуулынгаа оройе алдангүй ябаhан хүн тухай бэшэхэ уялга хүшэр даа. Үе сагай эрилтые, тэрэнэй ябасые зүбөөр лэ ойлгоhон зохёолшо өөрынгөө үеын хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ дуу, шүлэг, туужа, роман бэшэдэг бэшэ аал?

Хүнэй наhан ута бэшэ. Тиигэбэшье нэгэ талаараа ута. Энээхэн наhан соогоо дуу дуулажа, энээхэн зүрхэ сэдьхэлэйнгээ долгиние, бүхы мэдэрэлые, эршэ бодолые, түрэл арадтаа зорюулhан шүлэгшэ зол жаргалтай ааб даа. Тимэшүүлэй нэгэн Цырен-Дулма Дондокова болоно. Ёhотойл дууша, уянгаша сэдьхэл юунэйшье урда тородог тогтодоггүй. Поэтессые, тэрэнэй шүлэгүүдые ойлгоогүй үе бии байhан. Тэрэ үеын хүнүүдые hүлэр, ойлгосо муутайда тоолоогүйшье hаа, тиимэ сагай «сэсэшүүлэй» Цырен-Дулма Дондоковае нугалжа шадаагүйдэнь баясамаар. «Хоёр дуран» гэhэн гайхамшагта, номойнь мүр бүхэниие сээжэлдэhэмнай эндэ эли бэшэ гү?

Поэтесса ажабайдал тухай бодолгото болоно. Ажабайдалай зурилдөөнүүд, тэрэнэй гүн удхануул зохёолшын hанаае зобооно. «Ажаhууха гээшэ талмайе hэтэлhэндэл бэшэ» гэhэн арадай үгэ эндэ hанагдана.

Ажабайдални, ахирдаха болоо
hаам,
Аба эжыдэмнил байгаарай.
Алхасатайшни адлихан
Алхалха хүсэлтэйб.
Эхэ шэнги заримдаа
Энэрхы зөөлэниш байдагши.
Хаhа хаяадаа
Хатуу шангаш. Айдагби.
Елшэгэрхэн «самбар дээрэш»
Ехэ тоо бодохо гээшэ
Класс соогоо бодогшоhоомнай
Ханигүй бэрхэ байна.

Цырен-Дулма Дондокова ажабайдалай, поэзиин үргэн замда гараhаар үнинэй ааб даа. Зүгөөр ажабайдал гээшэмнай иимэ тиимэ гэжэ байжа поэтесса сэсэрхэнэгүй (манай зарим поэдүүд арбаад шүлэг эреэлhэн аад, ажабайдал хүшэр, хүндэ даа гэжэ байжа hанаа алдадаг), «залуу дүүхэйн нюдөөр» оршолонто дэлхэйе шэртэжэ, өөрынгөө ажабайдалай баян дүй дүршэлые хэрэглэжэ, уран шүлэгэй хэлэн дээрэ наhан, хуби заяан тухай бодолгото болоно.

Цырен-Дулма Дондокова — эдэбхитэй поэтесса. Гүрэн түрымнай, Эхэ оронноймнай политическэ ажабайдал, юртэмсэ дээрэ болоожо байhан үйлэ хэрэгүүд, арадуудай хоорондын хани барисаан, халуун нүхэсэл тэрэнэй хажуугаар гаранагүй. Хүршэ hайхан Монгол орон, эрэлхэг Вьетнамай баатар арад, хани халуун барисаан тухай уран гоёор, зүрхэтэйгөөр бэшэhэн шүлэгүүдыень уншанабди. Мүн поэтесса Буряад оронойнгоо суута хүнүүд тухай дуулана, тэдээндэ шүлэгүүдээ зорюулна.

Номой гурбадахи бүлэг — «Уянгата лирикэ». Энэ бүлэгые уншахадаа, поэтесса Цырен-Дулма Дондокова өөртөө үнэн сэхэ зандаа гэжэ этигэнэбди. Ц. Дондокова — уянгата поэтесса.

«Арадай аялгаар...» гэhэн гаршаг доро толилогдоhон шүлэгүүдынь мэргэн hомотой, түргэн, хурса бодолтой. Арадай аман зохёолой дундаршагүй баян утаhаа зохёолнуудаа hабагшалhан шүлэгшэ хэлэхэ үгээ хүнүүдтэ хүргэхэ ёhотой гэжэ бидэндэ заана. Эхэ эсэгын захяа, hургаалhаа үнэтэй юумэн дэлхэйдэ хаана бии юм?

Абынгаа үгэдэ аха бү боло,
Эхынгээ үгэдэ эгэшэ бү боло.
Хүн, шамда хандана,
Хүгшэн аба, эжынгээ
Хүндэтэ hургаал,
Хүсэтэ заншалаар хандана.
Абынгаа hургаал
Аба боложо дабтахаш.
Эжынгээ халаглаае
Эжы боложо hанахаш.

Поэтессын юрэ бусын аад, уран гоё образууд, сасуулгануудые хэрэглэдэгыень hайн мэдэнэбди. Теэд эдэ сасуулга, образуудынь жэнхэни буряад уг гарбалтай, түүхэтэй. Мүнөөшье энэ ном соогоо дээрэ дурдаашыемни батална.

«Ши, намар, бү уйда...» гэhэн шүлэг уянга, удхынгаа талаар нилээдхэн хурса. Намарай hайхан зураглал, поэтессын балшар бага наhанай нэгэ үзэгдэл бидэнэй нюдэндэ харагдахадал гэнэ. «Тугал туулмагтай басагахан» баян дайдынгаа хэшэг суглуулжа, дун сагаахан тибhэ малтажа ябахадаа, түрэл байгаалиин, эхэ эсэгын үгэhэн бэлигые ойлгожо эхилээ бэшэ гү?

Жаахан шинии иимэ байhанда
Жаргалта ажабайдалай үнэ сэн
Замби дээрэ сэгнэжэ шадааб.
Заяаhыень газарайнгаа,
магад,
Эреэхэн туулмагтаа суглуулжа
абааб.

Үнэхөөрөөшье, Цырен-Дулма Дондокова түрэл нютаг — үргэн Хориингоо, Байсынгаа Үбэрэй баян талын амисхаалые, Үдэ мүрэнэйнгөө сарюун долгиной самираае, Шэлэнтын хүбшэhөө үлеэдэг hэбшээе бэедээ шэнгээн, ёhотой эхэнэр дуушан. Буряад поэзиин «Ногоодой сэсэн» болоо.

«Басаган алхална» гэhэн шүлэгынь Борьёогой талын хонишон басаганда зорюулагданхай. Юрын лэ хонишон басаган. Газар дэлхэй дээрэ түрэhөөр хорёод жэл болоhон хүн. Тинбэшье hаа, шэрүүн жабарта үбэлнүүдые дабажа, хонидоо үдхэжэ, хүхэ ногоон дээрэ гаргаhан эдир басаганай баяр яаhанш ехэб даа! Намжаахан хабараар набша намаагай задархалаар, инаг дуранай дуунууд ирагуу гоёор зэдэлдэг. Иимэл юрын ажалша малша хүнүүдтэ дурлаhан поэтессын дуран дундаршагүй ехэ. Хонишод тухай манай поэдүүд яhалал бэшэдэг. Заатагүй тэдээн соонь уужам тала, хүбэн үүлэд, тунгалаг уhан, эмээлтэ морин, торгон ноohон дурдагдадаг. Харин Цырен-Дулма Дондокова энэ шүлэгөө тон юрынхеэр эхилнэ:

Басаган алхална шанга
шангаар,

Баяртайл ха, энеэбхи...
ур...

Наран сэсэгээр нюурая
угаа...

Нарнихан шарайнь алт...
Уран зохидхон таабари...
Түгэсхэлынь ямар гэжэ hа...
Уянгата дуунай түгэсхэл ...
гитой, зөөлэхэн аялгатай:

Ямархан морин табаржа
Яралтай хүбүү асараг...
Ямархан асуудал табижа
Ягааханаар хасарыень
будаг...

Цырен-Дулма Дондокова ...лисэ ехэтэй поэтесса. «Б... басаган», «Шулуунууд ... гэhэн томо поэмэнүүдынь ...ниие гэршэлээ hааб даа. ... энэ ном соошье поэтессын ...сые, хёрхо нюдые, хурдан ...лые, баян дэлгэр сэдьхэлые ...гонобди, харанабди. Түнхэ... гажан, Зэдэ нютагуудаар ... хүн зонтой уулзаhан, хөөр... хүндэлүүлhэн, ёохорлоhон ... хайгаа бэшээшэнь поэтесс... дабаритай, hайн техникэтэй ... той ёгтой, hанаамгай, үлүү ... байhые батална. Эдэ «Зам... дэглэлнүүдынь» бэеэ даа... лэгүүд боложо, Буряад ... hайхан, баян нютагууд ту... шэгдэhэн уран магтаал гэб... лохо гээд hанагдана.

«Гараа үгыш, хүн!» гэhэн ... соохи шүлэг бүхэн тушаа ... аргагүй hэн туладаа түр... хэдэн үгэ нэмээжэрхихэ ду... рэнэ. Гансахан энэ номой ... хон шэнжэлэлээр поэтесс... хёохы ажал тухай хөөрэ... зорилго урдаа табяагүйб ... ааб даа. Цырен-Дулма Дон... олон номтой. Ород хэлэн ... хэблэгдэhэн номшье олон. Т... hээ «Гараа үгыш, хүн!» гэhэ... hoo уламжалан, поэтессын ... нууд тухай бодолгото бэл... Би гансаараа бэшэ. ёhотой ... мэл hаа, баярлаха hэм.

Буряадай мэдээжэ поэтесса ... рен-Дулма Дондоковагай ... hүүлдэ гаргуулhан энэ ном... жа дүүргэбэб. hайн ном... шад энэ номые hайхашааха ... гэжэ найданаб. Мүн номой ... лэл тухай мартан алдабаб. ... зураашан Бато-Мунко Зы... яhала гэмгүйгөөр тэрэниие ... лээ юм байна. Гадар дээр... раатай хун шубууд hайхан ...

Энэ бишыхан шэнжэлэл... тессын мүрнүүдээр түгэсхэ...

Шангахан замшни за...
Шар-шар алхалхашни ду...
Гараа үгэ, Хүн,
Ганзагадал зэргэлжэ ...

Тэрэ хүхэргэшэ мананай
саа...

Тэршээ хүлэгшин уяатай,
Гараа үгэ, Хүн,
Гарая Ерээдүй руу хүт...

Г. ДАШАБЫЛО...
КПСС-эй ЦК-гай дэргэ...
ВПШ-гай hур...

«АЖАЛША ХҮНДЭ ДУУГАА ЗОРЮУЛАЯ!»

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо hаяхан суглаан боложо, КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэбэ. Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин гэшүүн, «Байгал» журналай главна редактор **А. А. Бальбуров** «1971 — 1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект ба уран зохёолшодой зорилго тухай» гэhэн элидхэл хэжэ, табан жэлые бэелүүлхэ үедэ баатаршалга гарган хүдэлhэн габшагай ажалшадта эрхим мүрнүүдээ зорюулха талаар юун хэгдэжэ байнаб, юун хэгдэхэб гэhэн асуудал дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Тиихэдээ мүнөө үеын баримтата зохёолнуудай удха шанар тушаа hанамжаяа хэлэбэ. Наhажаалшье, залуушье уран зохёолшод ажалай баатарнуудые магтан дуулаhан шүлэгүүдые, дуунуудые, очерк, туужа, зүжэг бэшэхэ уялгатай гэжэ тэрэ хэлээ. Хэрбээ уран удхынгаа талаар мүнөөдэрэй эрилтэдэ харюусамаар баримтата зохёол бэшэгдээ hаа, буряад литературын алтан жасада ёhотой hуурияа эзэлэн үлэхэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ уран зохёолшод **Ч. Цыдендамбаев, В. Петонов, М. Степанов, К. Ильин, В. Штернберг, Ц. Галсанов, С. Метелица,** шэнжэлэгшэ **В. Найдаков** гэгшэд хабаадалсаа. Үгэ хэлэгшэдэй олонхинь «Ажалша хүндэ дуугаа зорюулая!» гэhэн урия дэмжэн зүбшөөбэд.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша **М. М. Гаськов** суглаанда байлсажа, үгэ хэлээ.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

Шог ёгто мүрнүүд

АБЫН ОРОЛДОЛГО

Дугар-Сэрэн үүр хираацаар hэришэбэ. hамганиинь унтаатай. Иимэ эртэ hэриhэнээ гайхана. Тиимэ даа, Мартын найман. Эхэнэрнүүдэй hайндэр. Байза, нэгэ hайн юу хэлтэй гээшэб?! Үглөөнэй хоол бэлдэжэрхихэ байна.

Нигэжэ hанахатайгаа адли хэбтэриhээ hуга харайн бодобо. hэмээхэн хубсалаад, эдеэнэйнгээ таhалга худар оробо. Плиткэеэ хадхаад, субардаагаа табижа, тоhо түрхеэд, загаhа шараба. Уданшьегүй тэрэнь шаршаганаад, таhалгаар дүүрэн хүншүүгэй үнэр гутаба. Барюул бэдэрхэдэнь олдохо юумэ бэшэ. Ядахадаа нюурайнгаа алшуур хармаанhаа гаргажа, субардаагаа плиткэ дээрэhээ абаба. Сай шанаба, олаади хайраба. Нигэжэ гал дээрэ удаан түгэншэлhөөр байтараа ехээр хүлэрбэ. Нюурайнгаа аршуулай хара тортог болоhые мартажа, тэрээнээ хармаанhаа гаргаад, нюураа аршаба.

Хамаг эдеэ хоолоо бэлэн болгоод, үхибүүдээ, hамгаяа hэрюулхэ hанаатай, унталгын таhалгада оробо. Дүрбэтэйхэн эгээл одхон басаганиинь үни hэришэнхэй, тэршэлэн хэбтэhэнээ, эсэгээ хаража гайхаад, нигэжэ асууба:

— Папа, мүнөөдэр мамын hайндэр хадань. тэрээниие hажаажа, урал амаяа будаба гээшэ гүш?

СЕРЁЖЫН АТААРХАЛ

Мүнөөдэр папань ехэл хүхюун. Мамая, Тулана басагаяа ехэл халуунаар амаршалаад, бэлэг сэлэг бариба. Туланадаа ехэл hонин нааданхай магазинhаа худалдан абажа үгөө. Хорхойтомоор гээшэнь. Дүрбэтэйхэн Сережа эдэ нааданхайнуудые хаража, ехэл атаархаба. hэмээхэн унталгын таhалгада ороод, мамынгаа туфли хүлдөө углажа, түб-түб гэшхэлhээр бүдүүн янзаар тэндэhээ гаража ерэбэ.

— Папа, би баhа эхэнэр боложолби. Намда бэлэг бари,— гэбэ.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

СПОРТЫН hОНИН

☆ ЮЖНО - САХАЛИНСК. Эндэ санаар урилдагшадай дунда Алас-Дурна зүгэй зоныи түрүү hуури эзэлхэн түлөө мүрысөөн хэдэн үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Мүрысөөнэй дүн гаргахада, арбан команда cooho манай республикын суглуулагдамал команда табадахи hуури эзэлhэн байна. Спортын хүндэтэ мастер Олег Харитонов эндэ гурбадахи hуури эзэлбэ,

☆УЛААН-ҮДЭ. Хүндэ атлетикээр республикын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ спортын бүлгэмүүдэй спортсменүүд хабаадалсаhан байна. Эндэ мастерта кандидат Василий Бадмаев, нэгэдэхи разрядтайшуул Василий Агапов, Анатолий Потапов болон бусад чемпион болобо.

Д. ДОРЖИЕВ.

hаяхан спортдо дуратайшуул Дээдэ-Онгостойн сэбэр агаарай сэнгэлигтэ олоороо сугларба. Эндэ спортын аяншалгаар слёт үнгэргэгдэжэ, «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд үбэлэй спартакиадын шалгалта гараа. Шэлэй, прибор бүтээлгын заводууд, нарин сэмбын, нооhо угаалгын фабриканууд, Хүртэйн леспромхоз гэхэ мэтэ олохон предприятинуудай спортсменүүд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа.

ХҮНДЭ ХҮШЭР ХАРГЫГААР

Мүрысөөнэй программын ёhoор, спортсменүүд үндэр хада дабаха, бүтүү шэрэнгитэ ой модон соогуур ябаха, жалга янхатай харгыгаар урилдаха гэхэ мэтэ хаалтануудые гаталха, солбон түргэнөөр майхан татаха, мүльhэ хайлуулжа, тогоон соо уhа бусалгаха ёhотой hэн.

Шэлэй заводой коллектив эндэ түрүү hуури эзэлжэ, диплом, шанда хүртөө. Харин нарин сэмбын, нооhо угаалгын фабриканууудай спортсменүүд хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта гараhан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Зүргэ дээрэ. 2. Майхан таталгын мүрысөөн түлэг дундаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

ТААБАРИНУУД

Эжынгээ үбэрhөө бууhаар
Эзэнэй гараар захирагдан,
Соодой ёодой хоёрто
Соолгын нухеор шахагдаад,
Сорхирсо бархиржа байтараа,
Дарга ноёнэй шиидхэбэреэр
Далайн саана зарагдажа,
Модон хүүргэ дээгүүр
Мүлхижэ гаралайб.
Модон хүүргэhээ буугаад,
Түмэр түрмэдэ hуубаб.
Түмэр түрмэhөө гараад,
Түмэн хүнөөр барилдабаб.

* * *

Горхонhoo шабар зөөжэ
Гоёхон байшан бодхоогоод,
Эхир нарайхан ухибүүдээ
Эрхэлүүлэн мансылан hуугааша,
Хээрэ газаа агнажа
Хэшэг олзо асараад,
Хөөрхэн бишыхан хүүгэдээ
Хүндэлэн садхаан байгааша
Хөөрүү хоёр хэд гээшэб?

* * *

Хярын оройгоор дамжажа
Хялгааhан аргамжа татhаша,
Алмай hүлэр амитадые
Аргамжаар хүрмэжэ баряаша
Арга мэхэтэ хэн гээшэб?

* * *

Холоhoo ерээшэ айлшамнай
Хонхи модон хонолготой,
Хоёр сумаа хүнэhэтэй.

Б-М. ДЫШИНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Т... лан уряална» гэжэ «Сов... Россия» газетын түрүү ... «Колхозой тугта орден хадаг... гэhэн репортаж. «КПСС-эй ...дын хүндэлэлдэ» гэhэн ... доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «... тиин XXIV съездын Дирек... нүүдэй проектые зүбшэн х... нэбди» гэhэн гаршаг доро Б. ... жоновой статья. «Адууhа ... олошоруулгада үдэр бүриин ... харал» гэжэ Ж. Громовой ...

Гурбадахи хуудаhанда: «... хир экранай хүгжэлтэ» ... Ц. Митыповэй статья. Х... саанаhаа абтаhан ТАСС-ай ... сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ...тын үдэрэй заншалта хууда... материалнууд. Спорт.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. ... часhаа 16.45 минута ... Москваhаа дамжуулга. 13 ... орон доторхи hонин. 13.05 ... арадай телевизионно универ... 13.45 — культурын факу... 14.30 — концерт. 15.1... эдиршүүлдэ зорюулагдаhан ...жуулга. 15.45 — hураг... зорюулагдаhан дамжуулга.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. ... минутаhaa 20 час хүрэтэр М... кваhaa дамжуулга. 16.45 ... «Эфир соо «Залуушуул» ... дамжуулга. 18.15 — «Пар... түсэб — арадай түсэб» ... дамжуулга. 18.30 — киноп... ма. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ... 20 часhaa «Неделя» гэhэн ... тын үдэрэй программа. 21 ч... hаа концерт. 21.30 минут... 23.40 минута хүрэтэр Москв... дамжуулга. 21.30 — орон дот... хи hонин. 21.50 — амит... ажабайдал. 22.55 — «Пушки... гэhэн дамжуулга. ХОЁРДО... ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ... РУУЛНА: 21.30 минута... «Взрыв после полуночи» ... уран hайханай фильм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

БҮДАМШУУГАЙ ПОЧТОhОО

Мүнөө сагай ушар байдалые, ажал хэрэгүүдые ажаглажа, хаража ябахада, хэды шэнээн урмашамаар гээшэб. Хүн зоной ажабайдал эрид hайжараа, юугээршье дутамаггүй, одоо даа баян бардам ажаhуудаг болоо бшуубди. Хүн бүхэн эрдэм hургуулитай, бэлиг шадабаритай боложо, хамаг хүшэр хүндэ ажалаа оньhон техникын хүсөөр жэншэдгүй бүтээдэг болоо ха юм.

Теэд, юундэшьеб даа, зарим хүнүүд ухааь hанаандашье, ажал хэрэгтэшье, элүүр энхэдэшье таарахагүй үнөөхил архидалгын хойноhoo хамаг зүрхэ сэдьхэлээрээ шунахайржа, ажал хүдэлмэриhөө hаатадаг; тэрэнhээ уламжалан эрэмдэг үлбэршье болошодог, ами наhаяашье алдадаг ушарнууд болодогынь мэдээжэ. Иимэ ушарнуудые дууhыень залуушуулда тохожо огто болохогүй. Наhаяа эдижэ, нарбаяа сайшаhан зарим үбгэдшье «уhан тулам» болошоhон харагдадаг. Иимэ хүнүүд үбгэ наhан болоhондоо, эрдэм hургуули багатайдаа шалтаад, олоной ябадаг газарнуудаар, үйлсэ гудамжын алишье углуу буланда, hургуулиин үхибүүдэйшье дунда архиин хороор тархяа гашалганхай, аманда орошогүй хараал шэбшэг үгэнүүдые шалижа ябадаг заншалтай. Одоо эшхэбтэр гээшэ.

Мүн дундуур наhанай зарим эрэшүүлэй хэдэн хоногоор архи намнажа, ажал хүдэлмэриhөө hаатаха ушарнууд али олон тохёолдоно. Тус тустаа даабаритай, ажал хүдэлмэритэй зон ха юм.

hургуулиин ахамад классуудай hурагшад архинша «ахайнарые» харахадаа гайхадагшье hаа, зариманиинь тэдэнэй нүлөөндэ орожо, архи уужа hурана.

Эгээл аюултайнь, эгээл гайхалтайнь гэхэдэ, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд архиин жолоодо хүтэлүүлхэдээ, үмэдшье гэдэггүй. Иимэшүү хүнүүд эрдэм hургуулитай, нютагтаа хүндэтэй гэжэ тоотой ааб даа.

Коммунизм байгуулжа байhан мүнөө үе сагта архидалгатай эрид шууд хаа яанагүй тэмсэнэ, саашадаа тэмсэхэшье ёhотой.

АРХИИН ХАРГЫ ХАЛТИРХАЙ

Жэшээ болгон өөрынгөө нютагай байдалhаа нэгэ хэды юумэ дурдахам. hүүлэй жэлнүүдтэ манай эндэ архидалга илангаяа ехээр дэлгэрээ. «Мууhаа — муу, модонhoo—хөө. Муу хүн нютаг нугаяа элдэблэжэ, муу талыень баримталдаг, hайн хүн мууень шүүмжэлжэ, hайнниень гаргажа ябадаг» гэлсэдэг. Теэд би нютагаа муудхахаяа оройдоошье hананагүйб. Харин би нютагтаа боложо байhан муу заншалые үнэн сэхээр элирүүлжэ, тэрэниие усадхахын тулада сэхэ уруунь, нюур шарай сахингүй бэшэхэ хүсэлэнтэйб.

Михайловка нютагта, аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй hууринуудта hүүлэй үедэ архиhаа боложо гай тодхорнууд, мүн бэшэшье муу юумэн али олон тохёолдобо.

Эндэхи сомоной Соведэй мэдэлдэ байдаг дэбисхэр дээрэ 1.800 гаран хүн зон ажаhуудаг. Хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ hула, илангаяа архидалгатай тэмсэхэ ябадал оройдоошье үгы гээ hаа зүбтэй. Эндэ 500 гаран hурагшадтай дунда hургуули бии. Энэ hургуулида 20 гаран багшанар ажалладаг. Теэд түрэлхидэйшье, колхозой хамтын суглаанууд дээрэшье архиншадые шүүмжэлhэн, эшээhэн, зэмэлhэн үгэ нэгэшье дуулдадаггүй шахуу. Юундэб гэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд өөhэдөө архидаhа ха юм. Жэшээнь, колхозой зарим тушаалтад — шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Гомбо Юмжапович Юмжапов архиин халуугаар наншалдадаг зантай. Үнгэрhэн намар партийна организацимнай секретарь мүн лэ архиин hогтуугаар мотоциклhaa унажа, нилээд удаан аргалуулаа. Механизатор Василий Семенов, хонишон Цырен Тарбаев, сельпогой ажалшан Николай Будаев, автомашинын жолоошон Борис Дондонов гэгшэд архиин гэмээр наhа бараа. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй автомашинын жолоошон Цыбикжап Норбоев hогтуугаар хүниие даража алаа. Мэнэ hая hогтуугаар унашоод хэбтэhэн нэгэ барилгашаниие Михайловкын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Георгий Цыденжапович Арданов мүн лэ архиин халуугаар зада наншажархёо. Тэрэнь хэдэн үдэр ажалдаа гараагүй. Дээрэhээ уруу хүтэлбэрилэгшэдэй нигэжэ архиин синбэн дүлэн соо тархяа шиихадаг болоод байхада, нютагай байдалые hайн гэхын аргагүйл даа. Архидалга хүн зониие, гэр бүлые доройтуулдаг гэжэ баранда мэдээжэ бшуу.

Тэрэнhээ гадна эндэхи клубайшье ажал хүдэлмэри hайн гэхын аргагүй. Нютагай залуушуул сүлөөтэй сагтаа архидана. Мүнөөшье болотор эндэ уран hайханай бүлгэм хүдэлжэ эхилээдүй. Онинборскынхидой үүсхэлые дэмжэhэншье hаа, үнэндөө юуншье хэгдээгүй байhаар. Шэнэ клубай нээгдэхые хүлеэhэн лэ зандаа hуужа байhаар. Уран hайханай бүлгэмдэ хабаадахаар тиимэ бэлигтэй хүнүүд олдоногүй гэжэ шалтагладаг. Архиншадые шүүмжэлhэн ямаршье плакат, лозунг хаанашье харахагүйт.

Мүнөө үбэлэй түл абалгын, хонидой түлэг хурьгалжа байhан халуун хаhада, hү hаали ехээр абаха тэмсэлдэ архидалга ямар ехэ хойшолонтой гээшэб.

Партийна, комсомолой болон профсоюзай организацинууд архидаха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ ёhотой.

Ц. НАЙДАНОВ,
Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-6..., приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-7..., отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62. машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-02369. Заказ ...